

SLOVENSKI UČITELJ

GLASILO SLOMŠKOVE ZVEZE

LJUBLJANA ♦ 15. IX. 1926

LETO XXVII ♦ ŠT. 9

*Šoli, učitelj-
stvu in staršem!*

*Mladini ljubezen,
domovini zvestoba!*

Psihologija kmetskega otroka.

Referat ob priliki učiteljskega zborovanja na Kmetških dnevih v Mariboru, 13. avg. 1926.

Fr. Fink.

Z vprašanjem posebnosti duševnega življenja kmetskega otroka oziroma zadevne razlike med mestnim in podeželskim otrokom se pečajo pedagogi izza početka 18. stoletja sem.

Rousseau je povzročil s svojo zahtevo »povratka k naravi«, da se je pojavilo zanimanje za podeželskega otroka, na katerega dotlej nihče ni mislil, za njegove duševne zmožnosti in vzgojno sposobnost. Psihološka raziskovanja pa se niso vršila niti sistematično, niti na pravi podlagi, ampak le prilično in bolj kot igrankanje, ker je pač to vprašanje bilo za tedanjo dobo nekaj novega. Resničnost te trditve odseva že iz dejstva, da so n. pr. docela resni pedagogi prišli do prav čudnega zaključka glede na kakovost otroške duše, češ, kmetški otrok ima drugače ustvarjeno dušo ko oni meščanskih in višjih slojev. Šele filantropinist Rochow, ki je med prvimi sistematično proučil in zbral dotedanje snovno gradivo, je končno ugotovil: »Vendar ne mislim, da naj smatramo dušo kmetskega otroka za drugačno stvar ko dušo otroka višjih stanov.«

Dandanes menda nihče ne misli, da Rochowo naziranje ne bi bilo pravilno. To potrjujejo tudi vsi psihološki raziskovalci, ki so se udeleževali na polju otroške psihologije. Ali do najnovejše dobe v tem delu ni bilo pravega skupnega razmotrivanja, proučavale so se sicer na splošno različne panoge duševnih dejavnosti, ni se pa oziralo posebno na kmetskega otroka. Niti v učnih načrtih se ni izražala nikakršna razlika med poukom kmetških in mestnih otrok. Ves učni ustroj se je egaliziral in generaliziral, kar ni bilo v prid ne vzgojnim ni ne učnim uspehom.

Šele »delovna šola« je odprla pot drugemu presojevanju. Ker nastavlja ves pouk na domovje, na najbližje okolje, zato se je moralo

tudi vse vzgojno in učno delo razvijati drugače pri kmetskem in drugače pri mestnem otroku. Okolje, v katerem se razvijajo njih duševne dejavnosti, je drugačno in drugačni so vnanji vplivi na njih duševni razvoj.

V teh okoliščinah, v teh različnih potih do duše kmetskega in mestnega otroka leži razlika med duševnostjo enega in drugega.

Moderni pedagogi se jako zanimajo za ta problem. Razni psihološki poskusi, članki po strokovnem časopisju, strokovna predavanja itd. skušajo doprinesiti rabni material za šolsko delo; v inozemstvu so začeli sestavljati i učne načrte posebe za kmetijske in posebe za mestne šole. Pri nas še o tem stremljenju nismo dosti razmišljali in vendar se bomo morali začeti z njim baviti, če hočemo razviti naše šolstvo vzporedno s splošnim pedagoško-didaktičnim napredkom drugih držav.

V sledečih kratkih izvajanjih sem zbral najvažnejše točke, iz katerih se vidi razlika v duševnem razvoju kmetskega in mestnega otroka, ter sem skušal iz vsake točke izvajati obči posnetek. Delo seveda ni izčrpno, mišljeno je le kot začetek in pobuda drugim delavcem.

1.

Kmetški otrok si pridobi skoro povsem druge predstave ko mestni in vrh tega je teh predstav dosti manj. Manjše število predstav pa podpira in pospešuje na drugi strani njih jasnost. Kmetški otrok vidi dan za dnevom iste predmete. Ker je njih število majhno in je torej dovolj časa in prilike za opazovanje, zato sicer počasneje opazuje, a obenem temeljiteje. Kmetški otrok ne prinese v šolo številnih nazorov, ali poleg vse svoje enostavnosti so ti nazori tako točni, da more pouk nanje uspešno graditi.

Mestni otrok res vidi in opazuje mnogokaj; radi številnosti in hitre menjave so predstave navadno silno površne. Tudi analiza duševnega obzora otrokovega je pokazala in dokazala, da more pouk s predstavami kmetške dece bolje in uspešneje upravljati ko s splošnimi, često nejasnimi mestnih otrok.

P o s n e t e k : Kmetskemu otroku je treba dati i v šoli dovolj časa za opazovanje in pri pouku naj se napreduje počasi.

2.

Kmetški otrok je vsekdar in povsod v tesni zvezi z naravo in z njenimi vsakdanjimi pojavi. Narava ga zanima in mu izpolnjuje vse mišljenje, odseva v otroških igrah in pesmih, se izraža v vseh otroških pogovorih. Iz narave črpa kmetški otrok moč in veselje do življenja. Vse, kar ni v stiku z naravo, je kmetskemu otroku tuje. Nравstvena pokvarjenost ne more lahko do njega, ker v kmetskem okolju za to ni pravih pogojev. Kmetški otrok opazuje vsako reč, ki nima do narave

odnošajev, z nezaupanjem in jo sprejme šele tedaj, ko jo dodožra spozna. Nezaupnost se pojavlja tudi napram tujim osebam, dokler si ne pridobe zaupanja otrok. Kmetški otrok je torej po svojem značaju često nezaupljiv. Težko si je pridobiti njegovo zaupanje, a povsem ga ima, kdor ga je enkrat dosegel.

Mestni otrok nima pravih odnosajev do narave. Umetni svet ga obdaja in iz njega mu izvirajo vsi življenski pogoji. Občevanje z mnogimi osebami rodi hitro zaupanje, a tudi mnoga razočaranja.

P o s n e t e k : Za kmetško deco nasloni pouk na naravo, ker tam korenitni nje živeli. Za podeželske šole morajo biti posebni učni načrti z doslednim upoštevanjem učnega razvoja na podlagi življenskih skupin.

Učitelj si naj pridobi najprej otrokovo zaupanje, potem ne bo imel pri svojem delu težav.

3.

Ker živi kmetško ljudstvo v naravi, ker dobiva iz nje snov za obstanek in ker se more neštetokrat prepričati o svoji nemoči napram naravnim pojavom, zato obrača od nekdanj svoje oči do one moči, iz katere vse izvira in brez katere človek sam nič ne more. Misel na Boga, na njegovo moč in na njegovo dobroto je kmetškemu ljudstvu draga in ga navdaja s pravo pobožnostjo, izvirajočo iz srčne potrebe. Takih misli, take pobožnosti se navzame kmetški otrok že v prvi dobi svojega detinstva in dobi tako zaklad za vse svoje življenje. Pobožnost kmetške dece ni prisiljena, ne priučena, ampak podedovana, od roda do roda poglobljena in zato neizčrpna in neizbrisna. V kmetško ljudstvo so le malokje prodrle razdirajoče ideje verske mlačnosti, od katere je le še nekaj korakov do verske brezbriznosti in mrznje.

Šola na deželi prav za prav samo še razvija verski čut, ki že deluje v kmetški deci, in pazi, da se ta čut ne otopi ali zatre.

V mestu je stvar druga. Tam je obilica nasprotnih vplivov, ki jih je treba najprej odpraviti, preden se more vlagati v mlada srca seme verskega čustvovanja.

P o s n e t e k : Učitelj naj spoštuje versko čustvovanje kmetške dece in naj uporablja v njegovo utrditev in razširitev vse prilike, ki jih nudi pouk.

4.

Pri kmetškem otroku je domovinski čut izredno razvit. Ni mu treba mnogo dokazovati, čustveno vsebino besede »domovje« najde instinktivno sam po sebi. Dom mu je obseg vsega življenja, vsebina vse lepote in dobrote. Domača gruda mu je sveta, ker omogoča življenje njegovim roditeljem, njegovim bratom, sestrām in njemu samemu.

Mestni otrok po največ nima rodnege doma, zdaj stanuje tu, zdaj tam. Stanovanje mu tvori bivališče za krajši ali daljši čas. Mesto, ki bi

mu naj bilo domovje, je zanj v istini samo vsota takih začasnih bivališč, do katerih otrok ne najde tistih intimnih duševnih stikov, kakršni navezujejo kmetškega otroka na vsak košček domovja. Mestni otrok pride mnogo težje do pojmovanja domovja, šele zrelejšemu mestnemu človeku se poraja nekak mestni domovinski čut, ki ga pa moremo smatrati v psihološkem smislu kvečjemu kot navajanje na isto okolico.

Ker ima kmetški otrok svoj dom, svojo rodno grudo, zato se torej jako hitro zaveda pojmov »dom« in »domovje«. Šola ima na deželi dokaj laže stališče ko v mestu. Kakor pravi dr. J e r a j v svoji lepi študiji o državljanski vzgoji, je ljubezen do rodbine, do doma podlaga za ljubezen do domovja, do domovine in očetnjave. V ljubezni do doma so kali ljubezni do države. Ker takšne kali v duši kmetškega otroka že nahajamo, zato je zanimanje za domovje laže zbuditi v kmetškem otroku ko v mestnem, saj je utemeljeno že v njegovi naravi. Če je učitelj le količkakaj spreten, more uspešno zanetiti plamen domovinske ljubezni v srcih svoje dece, tisti plamen, ki se prelevi v sveti ogenj, razsvetljuječ dom na znotraj in pomagajoč v nevarnosti braniti domovino in očetnjavo.

P o s n e t e k : Šola naj zbudi zanimanje za domovinski pouk in razvija domovinski in državljanski čut kmetške dece.

5.

Kmet je gospodar na svoji sigurni posesti; vse, kar potrebuje za življenje, mu da domača gruda. Zato ima v svojem značaju mnogo samozavesti in ponosa, kar rad kaže tudi na zunaj. To pa smatra meščan navadno kot reakcionarnost, če ne neotesanost.

Tudi kmetški otrok je tak, tudi on ima svoj kmetški ponos. Često se dogaja, da hoče mestni otrok s svojo obleko i. dr. imponirati kmetškemu otroku, a se moti. Kmetški otrok si ga sicer rad ogleda, pa le iz zanimanja in radovednosti, ne pa, kakor dotičnik mnogokrat misli, zato, ker mu morda zavida boljšo obleko.

Kmetški ponos mora upoštevati tudi šola, če je res individualna šola. Iz neupoštevanja gorenjega dejstva se razvijajo često nerazpoloženja in nesporazumljenja med šolo in domom, kar ima kot posledico odtujitev obeh. Učitelj naj v šoli v pravi meri celó utrjuje kmetško samozavest in naj otrokom pokaže, da so lahko ponosni na delo svojih rok, na gospodarsko neodvisnost, da so to smotri, za katerimi streme vsi stanovi, a jih ne morejo doseči. Otrok mora uvideti, da je najsrečnejši doma, kjer si z lastnim trudom in delom pripravlja življenske pogoje. Potem ne bo hrepenel v mesta, v tovarne in delavnice, kjer si morda v denarju res več zasluži ko na kmetih, pri tem pa postane nesamostojen in odvisen.

P o s n e t e k : Kmetški otrok naj pride do spoznanja, da je rodna gruda človeku edina prava in stalna življenska opora.

Kmetski otrok se zgodaj privadi delu in to delo je povsem različno od dela v mestu. Ne mislim tu toliko na način ali kakovost dela, ampak na njegov smoter. Kmetski otrok ve, čemu dela in vidi uspeh svojega dela. Ti uspehi so po večini življenske potrebščine in zato se razvije v otroku prepričanje o potrebnosti dela ter se mu poraja spoštovanje do dela.

Pri delu je kmet miren, skoro filozofičen. Nihče ga ne priganja k delu in navadno niti ni velike škode, če se izvršitev tega ali onega dela nekaj odloži. Zato je tudi vsaj na videz počasen pri delu. Mirnost, recimo tudi počasnost, preideta i na kmetsko deco in se opazujeta i v šolskem delu, kar smatrajo mnogi učitelji povsem napačno kot duševno zaspanost ali celó lenobo.

Mestni otrok navadno ne dela, dokler poseča šolo, da, pravega dela često niti ne vidi. Oče dela izven doma, mati opravlja domača opravila v času, ko je otrok v šoli. Tak otrok ne more spoštovati dela kot takega, ker ga niti ne more opazovati, niti se sam pri njem ne udelejštuje. Tudi potrebnost dela je zanj prazna beseda, ko ne vleče iz njega zase nobenega neposrednega uspeha.

Kar velja za delo vobče, velja tudi za šolsko delo. Otroci morajo uvideti, čemu delajo, čemu se uče tega ali onega predmeta, in se morajo obenem zavedati praktičnega uspeha in praktične koristi svojega truda. Ker je kmetski otrok dela vajen, mu šolsko delo ne bo odvratno, ako najde šola primerni prehod od telesnega k duševnemu delu. Ko pa bo potem otrok na potu duševnega dela, bo uporabljal zanj od doma mu znano delovno metodo, namreč, da dela mirno in počasi. S priganjanjem, s hlastanjem od snovi do snovi učitelj pri kmetski deci vse pokvari. Prilagoditi se bo moral prirojeni sposobnosti otrok. Šolsko delo se bo vršilo sicer nekoliko počasneje v tempu, s tem pa ni povedano, da bi morali biti učni uspehi slabi.

Še nekaj lahko abstrahiramo iz razmotrivanja o delu! Otrok mora sam delati, bodisi ustno ali pismeno pri pouku, v šolski delavnici ali na vrtu itd. Delovna šola dobro ve, zakaj je postavila v ospredje svojih reformnih točk zahtevo po čim največji samodelavnosti dece v šoli. Le z lastnim naporom pridobljeni učni uspehi dajo otroku pravo zadoščenje.

P o s n e t e k : Kmetska deca je vajena mirnemu, bolj počasnemu delu, kar mora upoštevati i šola.

Samodelavnost otrok je tudi na podeželski šoli največje važnosti za kakovost šolskega dela in učnih uspehov.

(Dalje.)

Deklaracija

o smeri naše stanovske politike.

(Sprejeta na VI. pokrajinski skupščini UJU Poverjeništvu Ljubljana, 17. julija 1926 v Celju.)

1.

Življenski interes stanu in šole zahteva eno samo stanovsko organizacijo za vse učiteljstvo v državi. To bodi naše Udruženje, poleg katerega ne moremo priznati nobene druge stanovsko-politične organizacije osnovnošolskega učiteljstva.

2.

Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovskozaveden učitelj in vsakemu mora biti zajamčena v njej popolna enakopravnost, svoboda vesti in mišljenja.

3.

Kot edina od nas priznana organizacija je Udruženje moralno odgovorno za svoje delovanje celemu stanu, ne le članstvu.

4.

Varovati mora svojo neodvisnost na vse strani, prvič, da lahko paralizira kvarne vplive dnevne politike na šolstvo, drugič, da lahko zastopa interese stanu in šole napram vsakemu režimu.

5.

Svojo moralno silo mora iskati v skladu svojih zahtev z občnarodnim interesom, ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon.

6.

Njena naloga in dolžnost je:

- a) zastopati skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu ter odločno ščititi državljanske pravice učiteljstva;
- b) vzgajati članstvo k samostojnemu mišljenju, varujoč svobodo stvarne kritike kot pogoj za zdrav razmah organizacije;
- c) podpirati vsa stremjenja po temeljitejši splošni in strokovni izobrazbi učiteljstva;
- č) gojiti pravo tovarištvo in dvigati stanovsko moralo ter disciplino, temelječo v zavesti članstva, da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo stanu v celoti;
- d) sodelovati na napredku šolstva in narodne prosvete v demokratičnem in socialnem duhu po priznanih sodobnih pedagoških načelih.

7.

V ta namen si organizacija najresneje prizadeva in, v kolikor je treba, prelomi tudi s tradicijami, da si pribori oni položaj in vpliv, da jo bo morala vsa javnost brezpogojno priznati in uvaževati kot edino pravo zastopnico celega stanu.

Vedno bodi tudi pripravljena za solidarno zastopanje skupnih interesov z drugimi organizacijami nameščencev in delaj zlasti na to, da se čimprej ustvari Unija učiteljstva vseh vrst šol!

V personalnih zadevah brani moralne in pravne temelje pri nameščanjih ter zastopaj načelo, da mora učiteljstvo pri njih sodelovati po svojih izvoljenih zastopnikih!

Kot svojo posebno nacionalno nalogo smatraj Udruženje, delovati za jačanje osebnih stikov, za duhovno zблиžanje in spoznavanje skupnih vzgojnih nalog učiteljstva iz vseh delov države!

Slovensko članstvo Udruženja naj prednjači v prizadevanju, da se odstranijo načelne ovire za vstop vsega še nevčlanjenega učiteljstva v UJU!

Kultura in književnost.

»Naš dom«. List za ljudsko prečeto, letnik XVIII., števil. 6. Vsebina: Junij (Dekle s Senovega), Slovenska knjiga (Dr. Jože Jeraj), Izkušnja (Savinka), Vera in prosveta (Prof. Ivan Prijatelj), Naša knjiga (Dr. A. Veble), Darilo (Josta), Narodna noša v Kojicah in Slovenski Bistrici (Dr. Fr. Kotnik) s sliko, Zakon treh (Jože Stabej), Tatje (M. Krevli), S pisanih polj, Društveni novičar. Na platnicah: Lepa knjiga. — Letna naročnina je 20 Din, uprava je v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6.

Obrtna, trgovinska, tvorniška in železniška terminologija. Nemško-slovenski del. Zbral Henrik Podkrajšek, profesor na tehniški srednji šoli v Ljubljani. — Ta prepotrebni slovar je pravkar izdala Družba sv. Mohorja na Prevaljah. Kako silno smo pogrešali take knjige, pričajo leto za letom pogostejše ponavljajoče se želje in zahteve po tehniškem slovarju, objavljene po slovenskem časopisju. Toda ni čudo, da je ostala želja toliko let neizpolnjena, kajti tako težavno delo je mogel izvršiti le strokovnjak mravljinje marljivosti s temeljitim jezikovnim znanjem in vsestranskim globokim pogledom v najrazličnejše obrtotehniške stroke. Prof. H. Podkrajšek, ki se je že pred tridesetimi leti pogumno lotil ledine na polju slovenskega tehniškega izrazoslovja in ki je spisal že premožne obrtne in trgovske strokovne učne knjige, je rešil tudi to nalogo izborna. Med zbiranjem gradiva in ustvarjanjem novih izrazov je bil v stalnem stiku z odličnimi strokovnjaki, v stvarnem oziru z inženjerji - profesorji na tehniški visoki in srednji šoli ter strokovnimi učitelji in ravnatelji najuglednejših industrijskih podjetij, v jezikovnem oziru pa s priznanimi jezikoslovci, tako da je njegovo delo vsestransko uspelo. Vsem, ki bodo iskali kakršnihkoli izrazov bodisi za stvarino, orodje, delo ali izdelke katerekoli

stroke, obrtne, trgovske, tvorniške ali železniške, bo Podkrajškov slovar v uteho in vsi, ki so kdaj s trudom ter zamudo draga časa zaman iskali po dosedanjih slovarjih primerne izraze — in kdo izmed Slovencev, ki ljubimo čistost domače besede, še ni bil spričo napredka moderne tehnike v zadregi za pravi izraz —, bodo založništvu, zlasti pa marljivemu in vestnemu pisatelju hvaležni za to neprecenljivo delo. — Slovar obsega sedemnajst tiskovnih pol v priročni obliki in stane vezan 60 Din.

»Knjigovodstvo za oblačilne obrte«. Pod tem naslovom je izšla te dni nova knjiga, katero je založila Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Knjigo je s posebnim ozirom na potrebe čevljarstva, dežnikarstva, klobučarstva, krojaštva, krznarstva in rokavičarstva spisal priznani strokovnjak profesor Henrik Podkrajšek. V knjigi je knjigovodstvo, katero rabi oblačilna stroka, ki hoče napredovati, jako pregledno sestavljeno. Knjiga obravnava uvodoma glavne pojme knjigovodstva, v specijelnem delu pa knjige obrtnega knjigovodstva. Preko polovice knjige pa obsegajo zgledi in naloge za mali obrt. Namenjena ni torej samo za učence obrtnih nadaljevalnih šol, ampak tudi za samostojne obrtnike, ki hočejo imeti pregledno zbrane podatke o knjigovodstvu svoje stroke. S pridom bo pa knjiga služila tudi učiteljem na obrtnih nadaljevalnih šolah, ker jim bo izdatno olajšala pouk.

Knjiga se naroči naravnost pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ter stane 32 Din.

Erjavec Fr. - Flerè P.: Starejše pesnice in pisateljice. Izbrani spisi za mladino. Z risbami okrasili Iv. Kobilčeva in R. Klein-Sternenova. V Ljubljani 1926. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Str. CXXXVI

in 293; cena vez. knjigi 80 Din. — Po daljšem presledku je izšel zopet, sedaj XIV. zvezek znane elegantne zbirke »Slovenski pesniki in pisatelji«, ki jo izdajata pri Učiteljski tiskarni Fr. Erjavec in P. Flerè. Ta zvezek obsega »starejše pesnice in pisateljice«, to je vse do nastopa naše moderne, ki jo zaznamuje tudi v zgodovini naše žene ustanovitve tržaške »Slovenke«. Čeprav je namenjena knjiga v prvi vrsti mladini, zlasti ženski, bo vzbudila gotovo veliko pozornost tudi pri odraslem občinstvu, posebno med ženstvom, saj je tu v naši literarni zgodovini prvič izčrpno obdelana vloga, ki jo je zavzemala žena v našem slovstvu. Obširni literarni uvod v knjigo obdela izčrpno sicer le Hausmannovo, Turnograjsko, Pesjakovo in Pakovo, te glavne štiri starejše literatke, vendar se dotakne tudi vse druge dolge vrste, ki se je kakorkoli pojavila na našem slovstvenem polju, tako da imamo sedaj res popoln pregled ženskega literarnega dela v preteklem stoletju. Nanzanega je v tem uvodu ter v tolmaču toliko doslej še popolnoma neznanega gradiva, da lahko mirno rečemo, da sta nam podala šele Erjavec in Flerè izčrpno sliko navedenih slovstvenic. Tudi antologija, v kateri je objavljenih nekaj doslej sploh neznanih spisov in s katero so postale naše starejše pisateljice zopet dostopne širšemu občinstvu, je izbrana le iz del Hausmannove, Turnograjske, Pesjakove in Pakove. Zbirka je zaradi svoje izredno elegantne opreme znana že od poprej, le to naj omenimo, da je ta zvezek tudi ilustriran od dveh žensk, namreč Iv. Kobilčeve in Rože Klein-Sternenove, najvažnejših zastopnic starejše generacije naših upodablajočih umetnic. Prihodnji zvezek, ki nam ga obetata prireditelja, bo obsegal »Pokrajinske pesnike in pisatelje«. Zbirko in posebe še ta zvezek seveda vsem toplo priporočamo.

Sveti Alojzij Gonzaga, zaščitnik krščanske mladine. Za 200 letnico kanonizacije priredil dr. Jože Debevec. Založil »Glasnik presv. Srca Jezusovega«, Ljubljana, Zrinjskega 9. Tiskalo »Tiskovno društvo v Kranju«. (S slikami 189 + 23 strani.) Cena broširanemu izvodu 20 Din, vezanemu v polplatno 25 Din, vezanemu v celo platno 30 Din. Poština 1:50 Din več. Za Italijo: broš. 10 Lit, polplatno 12:50 Lit, celo platno 15 Lit. Poština 1:25 Lit. Za Avstrijo: broš. 2:50 S, polplatno 3:15 S, celo platno 3:75 S. Poština 30 gr. Za Ameriko: broš. —45 dol., polplatno —50 dol., celo platno —60 dolarja.

Starejši življenjepisi sv. Alojzija so že davno posli. Velika je bila potreba in povpraševanje po novem lepem Alojzijevem življenjepis. Zato se veselimo, da je 200-letnica svetnikove kanonizacije pospešila to delo. Posebno pa nas veseli, da je tu prijel za pero poznavalec in ljubljani prijatelj naše mladine prof. dr. Debevec. Pi-

satelj »Vzorov in bojev« je tu vzorno opisal junaške boje prvega vzornika krščanske mladine. Z mladeniško živahnostjo kar potegne za seboj mladega čitatelja na torišče in v dobo junakovo. Nič dolgočasnega, nič duhomornega ni v tem življenjepisu: važeči naslovi, živahen opis prizorov, ki zanimajo mlado srce. — Mojsirsko in dramatično je opisana petdejska igra med očetom in sinom za dosego poklica. Jezik izbran, slog izglajen, pa tako poljuden, da bo po tem delu segala izobražena in preprosta mladina. Zlasti so okusno nasejani ljudski pregovori. Srečno se je naslonil pisatelj na najzanesljivejši Alojzijeve življenjepise Alojzjevih sošolcev in redovnih sobratov; vendar je vključil temu slovenski življenjepis samostojen; krajevne in zgodovinske pripombe ga delajo Slovincem zanimivega.

Moderna krščanska mladina sicer dobro ve, da ji je sv. Alojzij prvi vzvišeni vzornik, pa ni malo tudi predsodkov, ki ji ga odbijajo. Naš pisatelj govori mladini, naj se Alojzija nikar ne boji, pa prav spretno brani marsikomu prestrogega in težko umljivega Alojzija ter dokazuje, kar je obljubil v uvodu: tudi Alojzij je šel po strmi poti železne volje, jeklene vztrajnosti; postavil si je zgodaj visok cilj in mu potem ostal neizprosno zvest skozi vsa deška in mladeniška leta. Ker je torej res Alojzij značaj — vzor, ne bodo po tem življenjepis veselo segali le starši, vzgojitelji in prijatelji mladine, marveč tista mladina sama, ki ima smisel za — samovzgojo. Tako bo prelepi življenjepis nov slovenski slovstven cvet, korak globlje naprej v našem duhovnem življenju in buditelj novih vitezov v naši mladini.

Knjiga je prikupljiva tudi po zunanji obliki. Tiskarna »Tiskovnega društva v Kranju« se je potrudila, da je delo tudi tehnično lično izvedla. Knjigo odlikuje fin papir, popolnoma nove črke, lepe slike, fin ovitek itd., tako, da je cena za sedanje razmere nepričakovano nizka. Naj zato nova knjiga, ki ima trajno vrednost, najde mesto v vseh knjižnicah in prijazen odziv pri vseh družinah in prijateljih notranjega življenja.

Dobiva se v vseh knjigarnah ali pa naravnost pri: upravi Glasnika, Ljubljana, Zrinjskega 9.

H. Rider Haggard, Jutranja zvezda. Iz angleščine prevel P. M. Černogoj. Ljudska knjižnica, 21. zvezek. Ljubljana 1925. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena broš. 30 Din, vezano 40 Din.

Rider Haggard je vsemu kulturnemu svetu prav dobro znano ime, ki ima v lepi umetnosti dober glas in častno mesto. Najbolj znano pisateljevo delo je »Dekle z biseri«. Jutranja zvezda je napeto pisan roman iz egiptovske zgodovine, ki ga bere bralec od prve do zadnje strani z enakim

zanimanjem, ki nikjer ne popusti. Usoda glavnega junaka Ramesa, ki je tip viteškega junaka-vojaka, in prelepe Tue je opisana v markantnih potezih in realistično zgodovinsko-verno. Asti je žena velikega koncepta in ne male energije, opisana z vsemi simpatičnimi svojstvi. Na stare intrigante nas spominja zlobni in zahrbtni Abi, ki iz častilakomnosti in vladohlepnosti visoko zraste zato, da je njegov padec tem občutnejši. Snov celega romana je pozveta iz egipčanske zgodovine, doba je orisana natančno po zgodovinskih virih, kot je pisal svoje dni Ebers.

Ves roman pa je prepleten s staro egipčansko mitologijo. Božanstveni K., dvojniki, osebnost v osebi, igra veliko vlogo, ki zapleta in razpleta dejanje. Tudi simpatična postava berača v puščavi žene dejanje od zapletka do razvozljanja energično in verjetno do konca. Posamezni prizori kot »Božja sodba«, »Solnčna ladja«, »Čarobna podoba« so pisani z občudovanja vredno fantazijo in vendar nazorno, prepričevalno do zadnje pike. Realistična, življenska resnična poglavja kot »Tua v Memfidi«, »Ramesov boj s princem iz Keša«, ali pa uvodni prizor »Abijeve zarote« so podana s toliko življensko silo, da prizori požive pred tabo v živih barvah. Zvezdoslovje igra nemalo vloge in je verno posneta slika iz življenja starih Egipčanov.

Prevod je lep, jezik gladek, snov in njena obdelava vseskozi zanimiva, zato bo našla »Jutranja zvezda« pot v vsako knjižnico, ker ni le vzgojna ljudska povest, ampak tudi literarno pomembno delo velikega angleškega pisatelja.

»Zakleti grad«. Romantična igra v petih dejanjih. Pisal dr. Alojzij Remec. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1926. Cena 22 Din. Ta igra je list iz davnih dni našega naroda, ko je z znamenji na nebu šla črna smrt skozi slovenske dežele, ko so v plamenih grmad umirale žrtve praznoverja, ko je zbegano ljudstvo iskalo rešitve iz krutih krivic in iz borbe med luteranstvom in katoličanstvom. Romantična snov iz burnega 16. stoletja daje igri tajinstven okvir, iz katerega stopajo osebe, kakor da so oživele iz starih kronik in iz narodne pesmi. Grad, razvratni, v bistvu pa nesrečni gospod Ludovik de Vacano, možu nad vse zvesta grofica Katarina, ljubka Marjetica, racionalistični grajski pisar — vas, začetni večni žid, skopuški krčmar, romarji, tovarniki in tlačani: to sta oba svetova v igri, vsak s svojo zgodbo in svojimi ljudmi. Iz daljnega sveta pa je pripeljala bela cesta domov spokornika Leonharda de Vacano in popotnega sholarja iz Padove, očeta in sina, ki ne veda drug za drugega. Dočim zadene Leonharda smrtonosna krogla, ki mu jo je poslala v srce prevelika uslužnost njegovega lastnega sluga, se reši sholar z Marjetico edini iz vseh grozot, ki uničijo propadajoči ple-

miški rod in njih grad. Bujna pestrost Valvazorjevih zgodb in trpka preprostost narodne pesmi, dajeta igri poseben čar. Veselje in žalost, temna tragika in staroveški humor se menjata s senco in lučjo v igri. Borbe in trpljenje, smrt in zmagajo osebnosti v igri ustvarijo občutje, ki raste preko preteklosti v brezčasnost in v boljši, jasnejši svet ljubezni in pravice. »Zakleti grad« bo kot knjiga našel številne bralce. A tudi kot odrsko delo si osvoji pot na naše odre. Izraziti značaji in romantična zgodba bodo zanimali igralce in gledalce do zadnjega. Vse pesmi v igri je uglasbil Zorko Prelovec, povsem v skladu z značajem igre. Te skladbe so izšle obenem z igro in jim je uspeh zagotovljen, kjerkoli se bo »Zakleti grad« vprizoril.

Narodna enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka. Izšel je 12. zvezek od Kmetstvo do Kostič. V tem zvezku so večji odstavki: Knjižarstvo; Književni jezik srpskohrvatski, kjer se poudarja najprej pomen staroslovenskega jezika; Kolubarska bitka; Komore; Kosovo polje in mnogo drugega. Zbornik je prvi te vrste v naši državi ter izhaja v cirilici in latinici. Pri naročilih je to navesti. Cena zvezku 45 Din. Naroča se v Zagrebu, Gunduličeva 29, Bibliografski zavod.

Nemški glagol. Das deutsche Zeitwort. Sestavil profesor Adolf Robida. 1926. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 6 Din. Str. 31 + velika tabela.

Danes občutimo že vsi, da je med nami Slovenci znanje nemščine močno nazadovalo in da ni več daleč od nas čas, ko prihodnja generacija ne bo znala nobenega tujega, velikega jezika v popolni meri. Zato so začeli nemščino zopet bolj gojiti, ne kot jezik prijateljskega naroda, ampak kot svetovni jezik velikega naroda. Vsakomur, kdor se uči nemščine, dela največ pregla-vice glagol, ki je dosti zapleten, deloma nepravilen in poln izjem. Kdor se je pa naučil 2000 nemških besedij in obvlada glagol, lahko reče, da zna nemščine že precej. Zato bo ta knjižica dobrodošla šoli in samouku, ker nudi v kratki, jedrnatih obliki vse, kar rabimo pri nemškem glagolu. Knji-ga vsebuje razdelitev glagolov, krepko in šibko konjugacijo, augment ge—, tvorbo preteklega časa z habe in bin, pretvoritev tvorbe oblike v trpno, »rückumlautende«, »praeterito—praesentia«, pomožni glagol in točen pregled 219 nepravilnih glagolov v obliki tabele. Ta pregled vsebuje 1., 2. in 3. osebo ednine in 1. množine sedanjega časa, polpretekli čas, konjunktiv polpreteklega časa, velevnik, opombo in slovenski prevod, tako, da je ta preglednica kar najbolj popolna. Knjiga je sestavljena prav praktično, ker je izrasla iz množiletne prakse na tem polju. Na koncu je pride-jana velika tabela (45 × 31 cm), ki ima na eni strani teoretično tvoritev vseh časov, na drugi strani pa popolno spregatev gla-

golov v vseh časih in vseh oblikah, in sicer en krepak glagol s preglasom, en šibek in en glagol, ki tvori pretekli čas z »ich bin«. Tako, da so izčrpane vse možnosti. Knjiga je praktična, potrebna in izčrpana, cena 6 Din je pri tabelarnem stavku naravnost smešno nizka, to pa samo zato, da si jo lahko omisli prav vsak, pa bodisi še tako reven. Knjigo »Nemški glagol« mora imeti brezpogojno vsak, kdor se hoče nemščine učiti in svoje znanje izpopolniti, prišla bo prav šoli in onim, ki so šoli že odrasli.

† Dr. Franc Detela. Dne 11. julija se je preselil v večnost slovenski leposlovec dr. Fr. Detela. Rojen je bil v Moravčah na Gorenjskem l. 1850. Iz njegovega peresa smo dobili mnogo povesti, ki so se jako priljubile ljudstvu in nam dobro kažejo podrobnosti ljudskega življenja. Spise je prinašala »Zabavna knjižnica Slov. Matic«, »Družba sv. Mohorja«, »Ljubljanski Zvon«, »Dom in svet«, »Mladika« i. dr. V spisih se pogostokrat ozira na vzgojo in jo predstavlja pri raznih vrlinah in napakah med ljudstvom. Od l. 1921. izdaja Mohorjeva družba njegove zbrane spise. Pred smrtjo je dovršil povest »Zakon in vest«, kjer dokazuje, da je sožitje človeške družbe brez zakonov in postav nemogoče, da pa so kdaj časi v človeštvu, ko so zakoni očetje zločinov in ob vsakem mora odločevati edina sodnica — poštena vest. Detela je šel v pokoj kot ravnatelj novomeske gimnazije in bival potem v Ljubljani. Časten spomin njegovemu narodnemu delu!

F. L.

Wolff-Habrich, Der Volksschulunterricht. 2. zvezek: Allgemeine Unterrichtslehre. Zur Seelen- und Denklehre. 450 strani, Herdersche Buchhandl., Freiburg i. Br. 1926 und Wien I., Wollzeile 33. Cena v lepi vezavi 12 mark. Ta zvezek obravnava teoretično in praktično učno postopanje ter ga podpira z raznimi zgodovinskimi utemeljitvami. Vsi problemi, ki so prišli na plan z reformami pouka, so natančno opredeljeni ter enotno združeni z opravičeno novimi in preizkušenimi starimi v organsko celoto. Knjiga kaže pot za praktično izvršitev duševne delavnosti pri pouku po načelu delavne šole in zdrave koncentracije. Po razjasnilih pisateljev je pouk v bistvu samodelavnost učencev in duševno delo z izobraževalno dobrino, ki je dedščina domovinske kulture. Vsebina knjige se ozira na socialno življenje in na individualni duševni razvoj, preiskuje bistvo in naloge pouka, etične zveze za učno pot; končno preiskuje izbiro za učni načrt. Obravnava psiholoških in logičnih temeljev poučevanja in učenja je

razpredeljena v posebnem oddelku. Vedno upošteva knjiga nove zahteve, v kolikor so utemeljene, odklanja pa odločno dušeslovje brez duše in tvoritev volje, ki nima moči proste volje. Tudi v tem delu je namen, da se novo in staro spravi v harmonično zvezo.

Prvi del te knjige »Volksschulunterricht«, ki obsega metodiko posameznih predmetov, sta izdala pisatelja že l. 1917. in stane vezan 12 mark. Na 656 straneh so razne smernice za popolno ureditev vzgoje in pouka. Metodika se ozira, kakor je že Pestalozzi prav ugotovil, na snov in duševno naravo otroka. Snov mora biti dobro razvrščena in tako pripravljena, da jo učenec uspešno in svoji individualnosti primerno sprejema. To ukoslovje ima za podlago krasno Willmannovo »Didaktik«, za svetovalca Roloffov »Lexikon der Pädagogik«, za sotrudnike posameznih oddelkov pa mnoge strok. učitelje. Oba dela »Wolff-Habrich, Der Volksschulunterricht« toplo priporočam.

Fort. Lužar.

† Leonhard Habrich. Letos v majniku je umrl v Wesselingu ob Reni v starosti 74 let nadučitelj Leonhard Habrich, ki ga prištevajo med najbolj zaslužne katoliške ljudskošolske pedagoge v Nemčiji. Bil je sin kmečkih staršev. Njegovi spisi so zelo znameniti. »Pädagogische Psychologie«, »Erkenntnislehre«, »Strebevermögen«, »Willensfreiheit und Pädagogik des freien Willens« so izšli v mnogih izdajah in so prevedeni v razne jezike. Psihologijo belgijskega kardinala Desiré Merciera, ki je mojstrsko delo (2 zvezka) in znano v raznih jezikih, je po sedmi francoski izdaji prevedel v nemščino. Tako je globoko vplival na razvoj nemškega dušeslovja. Veliko Habrichovih donoskov ima Roloffov pedagoški leksikon. Njegova dela so enotna, historičsko premišljena, filozofsko orientirana, socialno globoko zasidrana in versko posvečena. Posebno se ti spisi dobro razločujejo od drugih v zadnjih desetletjih, ki hočejo reformirati, preden so kaj spoznavali in zato več defomirajo, kakor reformirajo. Skupaj s šolskim svetnikom in nadzornikom J. J. Wolffom je izdal knjigo »Der Volksschulunterricht«. Za 2. del te knjige je še dan pred smrtjo poslal zadnje pole Herderjevi založnici. Pač tudi redek upokojenec.

F. L.

Mednarodni kongres duševnih delavcev na Dunaju. Dne 6., 7., 8. in 9. aprila t. l. se je vršil na Dunaju internacionalni kongres duševnih delavcev. Jugoslovanska narodna zveza intelektualnih delavcev, ki ima svojo

pokrajinsko sekcijo za Slovenijo v Ljubljani, je bila zastopana po profesorju belgrajške univerze g. Andonoviču, profesorju ljubljanske univerze dr. L. Pitamicu, načelnikoma finančnega ministrstva dr. M. Jovanoviču in V. Djuričiču. Kongresa so se udeležili še zastopniki avstrijskih, francoskih, angleških, češkoslovaških, romunskih, poljskih in nizozemskih organizacij. Dunajski »Zentralrat der geistigen Arbeiter« je priredil vsem tem društvom, ki so člani internacionalne konfederacije duševnih delavcev s sedežem v Parizu, sijajen sprejem.

Po svojem značaju in svojih ciljih poskuša navedena internacionalna organizacija delovati v ozkem stiku z dvema napravama društva narodov: s stališča duševnega dela z internacionalnim institutom za intelektualno kooperacijo v Parizu, s stališča organizacije dela, kar se materialne strani tiče, pa z internacionalnim uradom dela v Ženevi. Zlasti vstop v upravo tega urada bi bil v svrhu zboljšanja materialnega položaja duševnih delavcev velike važnosti. Temu se pa sedaj zoperstavljajo še velike težkoče. Zato je dunajski kongres sklenil zaprositi upravo internacionalne zveze, da naj poskuša sporazumno z ravnateljem internacionalnega urada dela doseči polnovredno zastopstvo intelektualnih delavcev pri tem uradu.

O nadaljnjih razpravah je potrebno omeniti francosko poročilo o duševni svojini, v katerem se je zlasti opozorilo na razne pomanjkljivosti zakonodaje v tem pogledu ter so se priporočali interesantni predlogi in svrhu boljše in vsestranske zaščite te svojine.

Izmed referatov, ki so se bavili z uradničkim vprašanjem, je bil najzanimivejši angleški. Na Angleškem obstojajo mešane komisije za ureditev uradniških vprašanj, zlasti kar se tiče plač; nad posameznimi komisijami za vsako posamezno uradniško stroko je centralna komisija za vso državo, sestojča iz 27 zastopnikov uradniških organizacij in 27 zastopnikov vlade. Za slučaj, da se ta

komisija ne more zediniti, odloča razsodišče, sestojče iz enega zastopnika uradništva, enega zastopnika vlade in nevtralnega predsednika. Angleška delegacija je priporočala ta sistem, ki uspešno deluje, tudi za druge države, čemur se je kongres pridružil. Jugoslovanska delegacija se je zlasti zavzela za izboljšanje materialnega položaja uradnikov. Kongres je tudi po avstrijskem referatu o privatnih uradnikih izrazil željo, naj se doseže sporazum med uradniškimi organizacijami raznih držav pod vodstvom internacionalne zveze in svrhu dosege socialne zakonodaje za uradnike na podlagi najboljših in najnaprednejših zakonov. Češki delegat je poročal o delovanju raznih sekcij (n. pr. umetniške, univerzitetne) internacionalnega instituta za intelektualno kooperacijo v Parizu. Poljski delegat je poročal o raznih načinih intenzivnejšega sodelovanja organizacij duševnih delavcev. Francozi so še poročali o zelo važnem vprašanju kolektivnih pogojev duševnih delavcev, ki obstojajo za nekatere kategorije teh delavcev v Franciji, Nemčiji, Angliji in Italiji.

Material o tem vprašanju se bo za proučevanje poslal vsem včlanjenim organizacijam.

Dunajski kongres pomenja etapo v razvoju gibanja duševnih delavcev in njihovega stremjenja, da dosežejo boljšo bodočnost v materialnem in duševnem oziru. Seveda pa je prva podlaga za doseg tega cilja čim boljša organizacija teh delavcev v vsaki deželi, zato je potrebno, da se tudi v naši državi vsa obstoječa društva uradnikov, literatov, profesorjev, zdravnikov, inženjerjev in kar še vse deluje z umom, pridruži naši narodni zvezi, v Sloveniji najbolje potom »Zveze duševnih delavcev za Slovenijo«, ki ima svoj sedež v Ljubljani, Kongresni trg 7.

Seznam učnih knjig za srednje šole je izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in ga oddaja brezplačno.

Društvena in stanovska kronika.

Imenovanja. V Ljubljani na VI. deški osnovni šoli Radovan Prosenc; za stalno učiteljico na I. dekliški osnovni šoli istotam Olga Knez; za učiteljico I. dekliške osnovne šole istotam Dora Pegan; za stalno učiteljico istotam na I. dekliški osnovni šoli Slavko Vencelj; za stalno učiteljico istotam na I. dekliški osnovni šoli Adelo Zajc; v Kavstvu za stalnega učitelja osnovne šole Jos. Bačiča; v Dol. Lendavi za stalnega učitelja Ivana Christa; istotam za stalno učiteljico Marjeto Čizek; v Dolgi vasi za stalno učiteljico Marijo Peternel-Goljevšek; v Dramljah za šolskega upravitelja Frana Korbarja; v Pišecah za stalno učiteljico Justo Žnidaršič; v Vojniku za stalno učiteljico Emo Lapajne; v Črni za stalno učiteljico Marjeto Mihev-Teršelj; za stalno učiteljico isto-

tam Marijo Grubelnik; v Guštanju za stalnega učitelja Ažbald Ledranta; v Marenbergu za stalnega učitelja Ivana Vokača; za stalno učiteljico Sonjo Pohr; na Muti za stalno učiteljico Meto Brandstetter; v Gornjem gradu za stalno učiteljico Mileno Konečnik; v Cezanjevcih Marijo Režaj; v Čvenju za stalno učiteljico Terezijo Gselman; v Ljutomeru za stalnega sreskega pomožnega učitelja Miroslava Zacherla; na Remšniku za stalno učiteljico Leopoldino Jurančič-Dolenčev; v Čadramu za stalno učiteljico Dragico Brglez-Kosijevo; v Gornji Polskavi za stalno učiteljico Alojzijo Hrastnikovo; v Laporju za stalno učiteljico Gabrijelo Cujnik; v Slov. Bistrici za stalno učiteljico Jelislavo Rismal-Mekrovič; v Studencih pri Mariboru za stalnega učitelja Ern. Vranca;

pri Sv. Ani za stalnega šolskega upravitelja Jakoba Stuhec; v Cirkovcih za stalnega učitelja Ivo Jančiča; v Ptuj na deški šoli za stalno učiteljico Ljudmilo Bratina-Janežič; v Ptujski gori za stalno učiteljico Ano Pauscha; v Svetinjah za stalnega učitelja Rado Bitenca; v Vurbergu za stalnega šolskega upravitelja Srečka Maverja; v št. Janžu za stalnega šolskega upravitelja Antona Bratkoviča; pri Sv. Duhu za stalno učiteljico Ido Gselman; v Letušu za šolsk. upravitelja Bogomir Zdolšek in za učiteljico Amalija Zdolšek-Jezovšek; pri Sv. Petru v Savinjski dolini za šolsk. upravitelja Božo Mohorčič; v Trnju za stalno učiteljico Marija Škerjanc-Zurc; v Čadramu za šolskega upravitelja Fran Brglez; v Sv. Kunigundi na Pohorju za šolskega upravitelja Ern. Kompost; v Vitanju za šolskega upravitelja Ign. Kaffou; v Črešnjevcu za stalno učiteljico Josipina Strigl-Klein; v Radvanju za stalno učiteljico Irena Firm-Slemenšek; v Reki za stalno učiteljico Olga Miklavčič; v Mariboru za stalnega učitelja III. deške osnovne šole Ivan Wommer; IV. deške osnovne šole pa Ivan Jordan; v Lajtersbergu-Krčevini za šolskega upravitelja Fran Cvetko; za stalno učiteljico pa Vekoslava Cvetko-Freuensfeld; v Strukovcih za šolskega upravitelja Karel Bako; v Sv. Tomažu za šolsk. upravitelja Fran Podplatnik; v Sladki gori za šolskega upravitelja Alojzij Pucelj.

Po razpisu so imenovani: V Ljubljani: za strok. učitelja I. moš. mešč. šole Rudolf Wagner; za st. veroučitelja I. žen. osn. šole Ivan Pivec; v Dobovi za stalnega učitelja Alojzij Peterlin; v Artičah za st. učiteljico Vida Hirschman; za st. učiteljico Maruša Novak-Smolnikar; v Božakovem za st. šol. upravitelja Alojzij Kresal; v Komendi za st. učiteljico Olga Madon; v Moravčah za st. učiteljico Magda Rajšp; v Skaručni za st. šol. upravitelja Gvidon Pahor; na Golem za st. šol. upravitelja Alfonz Inkret; v Kamniku za st. učitelja Ivan Golob; v Krašni za st. šol. upravitelja Vladislav Rape; v Trzinu za stal. učiteljico Valerija Arrigler; pri Sv. Mateju za st. učiteljico Marija Rus; v Dobropoljah za st. šol. upravitelja Janko Kotec; za st. učitelja Fran Valjavc; za st. učiteljico Vida Jaklič; za st. učiteljico Karla Hočevnar; v Dolenji vasi za stal. učit. Ivana Ambrožič; v Olševku za stalno učiteljico Marija Auersberg; v Voklem za st. učiteljico Angela Bezljaj-Jakulin; v Cerkljah pri Kranju za st. učitelja Milan Pavlovce; za st. učiteljico Henrika Ferjančič; za st. učiteljico Bogumila Tevš; v Smledniku za st. šol. upravitelja Vinko Rupret; za st. učiteljico Ivana Rupret-Lipovec; v Sori za st. učiteljico Ana Pilbach; v Boštanju za st. šol. upravitelja Dragutin Fakin; za st. učiteljico Iva Fakin-Bizjak; v št. Jurju pod Kumom za st. šol. upravitelja Peter Potočnik; za st. učiteljico Antonija Lobe; v Cerkljah na Krki za st. upravitelja Anton Seliskar; v Radečah za st. učiteljico Leopoldina Me-

rala; v Škocijanu za st. šol. upravitelja Janko Milešič; v Trebelnem za st. šol. upravitelja Anton Uršič; v Veliki dolini za st. učitelja Zdenko Dolinar; v Laškem za stal. učitelja Josip Kotnik; pri Sv. Križu nad Litijo za st. šol. upravitelja Večeslav Perko; v Hotiču za st. učiteljico Josipina Perme; v Toplicah pri Zagorju za st. učitelja Arnošt Adamič; za st. učitelja Matko Sulin; za st. učiteljico Marija Adamič-Repič; za st. učiteljico Emilija Vodopivec; za st. učiteljico Leopoldina Vodopivec; v Borovnici za st. učitelja Josip Fatur; v Preserju za st. učitelja Oton Fettich-Frankheim; na Dolu pri Ljubljani za st. učiteljico Bernarda Zupančič; v Horjulu za st. učiteljico Tinca Merlak; pri Sv. Jakobu na Savi za st. šol. upravitelja Ignac Petje; pri Sv. Petru pri Ljubljani za st. učiteljico Ana Košca; na Preski za st. učitelja Ivan Mihelič; v Sostrem za st. učitelja Leopold Bohine; za st. učiteljico Ljudmila Stiene; za st. učiteljico Marija Prezelj; v Šmarju pri Ljubljani za st. učiteljico Marija Smolič; na Viču pri Ljubljani za st. učitelja Václav Držaj; v št. Vidu p. Lj. za st. učitelja Milan Kerda; na Vrhniki za st. učiteljico Marija Vodopivec-Velušček; v Doberničah za st. učiteljico Josipina Istenič; pri Sv. Lovrencu za st. učiteljico Ljudmila Jenko; v Mirni Peči za st. učiteljico Pavla Vrabčič; v Dolnji Nemški vasi za st. učiteljico Vida Dereani-Kraševce; v Prečni za st. učiteljico Iva Jelenc-Žužek; v Stopičah za st. učiteljico Justina Rodič; v Žužemberku za st. učiteljico Ana Kunstl; v Mošnjah za staln. učitelja Nikolaj Prestor; na Bledu za st. učitelja Rud. Micolinič; v Bohinjski Bistrici za st. učiteljico Pavla Požar-Herbst; na Dobravi za stal. šol. upravitelja Ivan Lacheiner; v Gorjah za st. učiteljico Gizela Plšak-Kukman; na Jesenicah za st. učiteljico Marija Vidmar; za st. učiteljico Verena Vodušek; v Koroški Beli za st. učitelja Andrej Žvan; v Kranjski gori za st. učiteljico Franciška Znanec; v Kropi za st. učitelja Fran Hafner; v Radovljici za st. učitelja Viljem Gründner; za st. učitelja Vilko Puntar.

Premestitve po lastni prošnji v ljubljanski oblasti: V Dobovi za učiteljico Olga Benčina; v Senovem za učiteljico Josipina Arnšek; v Zabukovju za st. učiteljico Kristina Sturm; v Podzemlju za st. učiteljico Sonja Kavčnik-Vyzourek po službeni potrebi; za učiteljico Ana Vardjan; v Črnomlju za učiteljico Melita Butara-Schiller; v Mengšu za st. učitelja Josip Mrak; v Velikih Laščah za učiteljico Iva Pucelj; v Voklem za stalnega upravitelja Fran Rozman; na Trati pri Škofji Loki za učiteljico Stanisl. Debeljak; v Trziču za učiteljico mešč. šole Berta Saksida; v Podblici za učitelja Adolf Klavora; v št. Janžu za st. učitelja Alojzij Markič; na Krki za učiteljico Marija Cibej; v Zamešku za učitelja in šol. upravitelja Srečko Gostinčar; za učiteljico Vida Gostinčar-Kljun; v Trebnjem za učiteljico Dora

Jutraš; v Trbovljah-Vode za staln. učitelja Julij Novak; v Šmartnem pri Litiji za st. učiteljico Marica Koritzky; v Ljubljani za st. učiteljico pri Prosv. Odelj. Marija Namorš-Pirc; v Dolu pri Ljubljani za st. učitelja Niko Einspieler; za stal. učit. Maksimilijana Einspieler-Gregorič; pri Sv. Jurju pri Grosupljem za st. učiteljico Angela Znidaršič; za st. učiteljico Ana Sekula; v Višnji gori za st. učiteljico Zofija Hönigsman-Breznik; na Viču za st. učiteljico Marija Burja; v Št. Vidu pri Ljubljani za st. učiteljico Pavla Kobler-Weinberger; v Polhovem Gradcu za st. učiteljico Ela Čampa; v Cerknici za učiteljico Matilda Martinčič; v Igavasi za učiteljico Julija Turk; v Valta vasi za učiteljico Viktorija Kulović; v Aidovcu za učitelja I. Boškovič; v Toplicah pri Novem mestu za st. učitelja Josip Verbinc; v Novem mestu za st. učiteljico Josipina Borštnik; v Šmihelu za st. učitelja Fran Žukovec; v Stopičah za st. učiteljico Valerija Zure; v Dolnjem Karteljevem za učitelja in šol. upravitelja Leopold Junc; za učiteljico Aleksandra Golija; v Gorjah za st. upravitelja Josip Vider; v Ljubnem za učiteljico Ivana Štrus; v Kranjski gori za st. učiteljico Pavla Budinek; v Gorjah za st. učitelja Valentin Razinger.

Upokojitve. Upokojeni so: Ernestina Jamšek, učiteljica na Studencu-Igu; Josipina Bizjak-Koderman, učiteljica v Celju.

Po razpisu za ukazom so imenovani: V Mariboru: za st. šol. upravitelja I. moške osnovne šole Aleksander Alt; v Braslovčah za st. šol. upravitelja Alojzij Lušin.

V Ljubljani je imenovana: za st. učiteljico I. žen. osnovne šole Leopoldina Kump, učiteljica žen. roč. del drž. žen. učiteljskega v Ljubljani.

Na razpeloženje sta postavljena Miško Kosec, šolski upravitelj moške osn. šole v Mostah, in Valerija Jeraj, šol. upraviteljica ženske osnovne šole v Mostah.

Imenovanja po razpisu za ukazom. V Ljubljani za stalno strok. učiteljico II. dekliske meščanske šole Alojzija Triller; v Artičah za staln. šolsk. upravitelja Josip Rustja; v Globokem za staln. šolsk. upravitelja Alojzij Gorup; v Rajhenburgu za staln. šolsk. upravitelja Ferdinand Ferlug; v Zdobah za staln. šolsk. upravitelja Robert Ivanuš; v Homcu za staln. šolsk. upravitelja Miroslav Praprotnik; v Ribnici za staln. šolsk. upravitelja Herman Kmet; v Sodražici za stalno učiteljico Olga Vodopivec-Vrbič; v Olševku za staln. šolsk. upravitelja Ivan Jocič; v Kranju za staln. učitelja Miloš Tajnik; v Naklem za stalno učiteljico Franja Grom; v Senčurju za stalno učiteljico Franja Kump-Labernik; v Cerkljah za stalno učiteljico Roza Seliškar-Pak; v Št. Janžu za stalno učiteljico Josipina Smole; v Radečah za stalno učiteljico Roza Pirkovič; v Laškem za stal. učiteljico Olga Tomšič; v Loki pri Zid. mostu za stal. šolsk. upravitelja Andrej Gostiša; v Litiji za

stalno učiteljico Balbina Eppich; za stalno učiteljico Angela Jaklič; v Dev. M. v Polju za stalno učiteljico Karolina Trost-Lenček; za stalno učiteljico Ana Hirsman; v Rudniku za stalno učiteljico Marija Franke-Kotnik; v Senočetih za stalno učiteljico Iva Dolinsek; v Spodnji Slivnici za stal. šolsk. uprav. Marija Kastelic; na Viču pri Ljubljani za staln. učitelja Josip Lipovec; v Založu pri Ljubljani za stal. učiteljico Franja Lavrič; v Št. Vidu pri Ljubljani za stal. učiteljico Adela Pogorelec; v Mirni Peči za stal. šolsk. upravitelja Rudolf Obrekar; v Radovljici za stalno učiteljico Ana Mencinger-Vizjak.

Imenovanja po čl. 52. in 71. čin. zakona. V Ljubljani za st. učiteljico manjšinske šole Ana Pfeifer; za stalno učiteljico VI. ženske osn. šole Lucija Trampuš; v Jaršah, okraj Kamnik, za stal. šol. upravitelja Ernest Šušteršič; v Mozlju za st. šol. upravitelja Robert Herbe; v Škofji Loki za st. učiteljico Alberta Pagon; na Drenovem griču za stal. šol. upravitelja Anton Turk; pri Sv. Jurju pri Grosupljem za st. šol. upravitelja Rudolf Znidaršič; na Hrušici za st. učiteljico Marija Kalin; na Dobravi za stal. učiteljico Marija Šteblaj-Sirnik; v Novem mestu za st. učitelja Srečko Borštnik.

Po čl. 142. čin. zak. je imenovan v Novem mestu za st. šolsk. upravitelja Davorin Matko.

Šolski vrti. Ureditev in delovni načrti. Podlaga kmetijsko-prirodoslovesnemu pouku je pravilno urejeni šolski vrt. Tu črpa mladina osnovne pojme iz poljedelstva, sadjarstva, zelenjadarstva, cvetličarstva in čebelarstva ter se ji vzbuja ljubezen do prirode, veselje in moč volje za delo. Zato pa bodi šolski vrt pravilno urejen in najskrbneje oskrbovan v estetičnem in gospodarskem oziru.

Brez šolskega vrta ne more šola zadostiti želji staršev in družbe, da bi vzgojila naraščaj v pridne kmetovalce, vnete gospodarje in gospodinje, niti ljudi, ki bi ljubili naravo in cenili delo, zato je dolžnost vseh činiteljev, da na to obračajo pozornost.

Kjer nimajo šole šolskih vrtov, naj se nemudoma napravijo; kjer so manjši od 10 arov, naj se povečajo in kjer so še neurejeni, učnim smotrom neodgovarjajoči, naj se že letos uredi.

Umno kmetovanje zahteva tudi pravilno in smotno kolobarjenje, ki ga je radi različnosti kultur na šolskem vrtu, še bolj pa iz učnih ozirov točno izvajati. Zato mora vsak učitelj-vrtnar v jeseni narediti delovni načrt, ki ga ohrani v šolskem arhivu. Ta delovni načrt je skica šolskega vrta v merilu 1 : 100, ki se nanjo vpiše na tablah ali na gredicah kulture, ki se bodo v naslednjem letu gojile. Zbirka večletnih delovnih načrtov služi tudi učencem kot učilo, je pa tudi kažipot novo nastopivšemu učitelju-vrtnarju.

Velikost drevesnice, ki je poglavitna panna šolskega vrtnarstva, se ravna po velikosti šolskega vrta. Zemljišče izpraznjene drevesnice uporabljaj za druge kulture najmanj pet let.

Vsako leto zasadi nov del drevesnice ter umikaj pred njo zelenjad na zadaj izpraznjeno drevesnico. Umevno je, da mora biti zemljišče za novi nasad drevesnice že v jeseni 50—60 cm globoko rigolano in prav dobro pognojeno, da se vzgoji najdalje v treh letih srednje debelnato in v štirih letih visoko debelnato dreve.

Ker obče ni mogoče vsako leto pognojiti celega šolskega vrta, kolobariziraj z gnojenjem vzporedno s kulturnimi rastlinami po triletnem turnu, to je vsako leto pognojiš $\frac{1}{3}$ vrta. Po zahtevi gnoja delimo namreč rastline na tri dele:

- zeljate rastline (karfijola, zelje, koleraba, špinaca, solata itd.);
- stročnice (fižol, grah, leča itd.);
- korenstvo (korenje, pesa, čebula, česen itd.).

Zeljate rastline potrebujejo največ gnojila, zato jih posadi na pognojeno tretjino. Na isto mesto posadi v drugem letu stročnice, v tretjem pa skromnejše korenstvo, kakor kaže sledeča razpredelnica:

Leto	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{3}$
1926.	zeljn.	koren.	stročn.
1927.	stročn.	zeljn.	koren.
1928.	koren.	stročn.	zeljn.
1929.	zeljn.	koren.	stročn.
1930.	stročn.	zeljn.	koren.

itd. Opozorjam krajne šolske svete in šolske upravitelje, naj točno izvršujejo odredbi višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 15. junija 1921 št. 7351 in z dne 18. oktobra 1921 št. 13.517 ter odrejujem:

1. Na šolah, kjer ni še šolskega vrta, ali kjer je manjši od 10 arov, naj se za bodoče upravno leto stavi potrebna vsota v proračun krajnega šolskega sveta za nakup in ureditev zemljišča za šolski vrt, po možnosti v neposredni bližini šolskega postopja.

2. Naznanijo naj se vse šole, kjer

- ni šolskega vrta,
- kjer je manjši od 10 arov.

K površini šolskega vrta naj se ne vračunava šolsko dvorišče, telovadišče in šolska stavba.

3. Učitelji-vrtnarji naj predložijo v dvojniku v merilu 1 : 100 delovni načrt za leto 1927.

Na tem delovnem načrtu naj na posameznih tablah ali gredicah vpišejo, kaj bodo v letu 1927. na vrtu gojili.

Poročila pod točko 2. a), b) in načrti pod točko 3. naj se mi predložijo do 31. oktobra t. l.

Opozorjam, da more učitelj-vrtnar tu in tam odstopiti kos šolskega vrta drugemu učitelju(ici) v obdelovanje in uživanje; toda to ne sme motiti kolobarjenja.

Oskrbovanje šolskega vrta se šteje učitelstvu v njegovo kvalifikacijo.

Prosvetni inšpektor:

dr. Lončar s. r.

Ureditev in uporaba šolskih knjižnic.

Ob svojem nastopu sem se v okrožnici z dne 9. januarja 1925. leta, št. 793, dotaknil z nekoliko besedami tudi šolskih knjižnic. Iz lastne izkušnosti vem, da je v tem pogledu marsikaj pomanjklivega bodisi glede vsebine, bodisi glede izposojanja knjig. Zdi se mi, da bi morala biti šolska knjižnica bistveni pomoček pri pouku zlasti za tako zvane narodne predmete. Kakor je pouk realij brez učil in brez primernih prostorov nezadosten, tako mora biti tudi šolska knjižnica v tesni, smotrni zvezi v prvi vrsti s poukom humanističnih predmetov.

Vsebinsko morajo biti knjige, ki so namenjene za izpopolnjevanje šolskega pouka, v nravnem in državnem pogledu vzorne, a prav tako ne smejo biti v posmeh estetičnemu čuvstvu in jezikovni pravilnosti. Šolska knjižnica bodi urejena po starostnih stopnjah in izposojanje naj se vrši razredno, a ne skupno; domače berilo naj se uvršča v učni načrt kot bistveno ponazorovanje stvarne, ki se v šoli predelava. Jasno je vsakomur, da se n. pr. pouk literature ne da uspešno gojiti brez čitanja pomembnejših del posameznih pisateljev, ker je sicer vse literarno znanje zgolj naštevanje imen in števil, ki se hitro pozablja in nima za duševno življenje nobene vrednosti. A tudi pri zgodovini in zemljepisni je čitanje zlasti potopisnih ter klasičnih zgodovinskih spisov neprecenljiv vir resnične zemljepisne, oziroma zgodovinske izobrazbe. Ali si morete misliti bolj plastično zgodovinsko sliko n. pr. o velikem boju med Nemci in Poljaki nego so Sienkiewiczovi »Križarji«? To ostane trajno za življenje, a šolsko poučevanje zgolj po učni knjigi je obteževanje spomina, ki pri večini kmalu izhlapi. Masaryk je priznal, da je črpal izobrazbo bolj iz literature nego iz znanstva.

Šolska knjižnica bodi dalje tudi nekakšna kontrola nad vzgojo in poukom mladine, ker je treba mladega človeka voditi ob roki, kazati mu lepote, kaj naj čita in kako. Ko sem bil v šolskem letu 1903./04. gimnazijski učitelj slovenščine v Kranju, sem uvedel navado, da so mi dijaki v posebnih zvezkih prinašali brez svojega vidnega imena seznam knjig, ki so jih čitali. O tem sem potem vedel razgovor: priporočal to, odsvetoval ono. To, kar sem delal takrat po svoji uvidevnosti, bi hotel sedaj, da se vrši splošno po šolskih knjižnicah. In končno naj bi šolske knjižnice v krajih, kjer ni drugih javnih knjižnic, služile oni mladini, ki je šoli dorastla, kakor tudi splošno prebivalstvu, kjer je potreba in želja po čitanju.

Vzporedno z mojo mislijo o preosnovi šolskih knjižnic se je pojavilo isto stremjenje tudi pri učiteljstvu. »Udruženje jugoslovenskog učiteljstva u Beogradu, poverjenišvo Ljubljana« se je obrnilo dne 6. marca t. l. na tukajšnji prosvetni oddelek s predlogom, da se vse šolske knjižnice uradno pregledajo, da poseben odbor učiteljev-strokovnjakov izdela seznam dobrih mladinskih spisov ter da se vsaka nova knjiga za šolsko knjižnico priporoča šele po predlogu tega odbora, ki knjige ocenjuje. Enako je izšel v »Slovenskem Učitelju« dne 15. marca t. l. (št. 3) članek, ki razpravlja o preosnovi šolskih knjižnic.

Zato odrejam:

1. V Ljubljani se ustanovi sledeči stalni odbor za šolske knjižnice:

Dr. Dragotin Ozvald, univ. prof. v Ljubljani, kot predsednik;

Dr. Janko Šlebingar, upravnik študijske knjižnice v Ljubljani,

Josip Ribičič, šolski upravitelj na Rakeku, in

Julij Slapšak, šolski upravitelj v Ljubljani, kot člani.

2. Učiteljski zbori srednjih in meščanskih šol ter učiteljišče kakor tudi višje organizirani osnovnih šol (od III. razreda dalje) naj se na posebni seji v začetku tekočega šolskega leta 1926./27. posvetujejo o šolski knjižnici ter mi morebitne predloge pošljejo najkasneje do 30. septembra t. l.

3. Imenovani odbor, ki se po potrebi lahko razširi, mi poda svoje predloge o reformi šolske knjižnice s seznamom najboljših mladinskih spisov, na kar se ta preosnova uveljavi po vseh šolah tukajšnjega področja.

Prosvetni inšpektor:

dr. Lončar s. r.

Štetje vojnih let v državno službovanje. Državni Svet je izdal naslednjo razsodbo, ki jo priobčujemo: Državni Svet Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Br. 7043. 20. maja 1926. godine. Beograd. U Ime Njegovog Veličanstva Aleksandra I. kralja Srba, Hrvata i Slovenaca. Državni Svet u svom II. odeljenju sastavljenom od potpredsednika Državnog Saveta dr. Tugomira Alaupovića kao predsednika, dr. Nikole Džurdževića, dr. Stevana Sažadina, Mihajla Radivojevića, dr. Makse Rošića kao članova i II. sekretara Milivoja M. Ljujića uzeo u razmatranje tužbu Srečka F. Kristana, školskog upravitelja, protivu rešenja Ministra Prosvete od 21. decembra 1925. godine, br. 31.193, zbog nepri-znavanja vremena provedenog u vojsci za vreme rata u godine državne službe, pa je, proučivši kako tužbu, rešenje i ostala akta, tako i odgovor Ministrov na tužbu, poslat pismom od 26. februara 1926. g., br. 20.330, našao, da prednje rešenje nije na zakonu osnovano sa sledećih razloga: Iz podnetog Uverenja Ministarstva Vojске i Mornarice, br. 20.382, od 15. oktobra 1925. godine vidi se, da je tužilac Kristan bio od 15. maja

1918. do 2. avgusta 1919. godine na vojnoj dužnosti biv. Austro-Ugarske i naše vojske za vreme rata. Pa kako je imenovani stupio prvi put u državnu službu posle 6. septembra 1919. godine, to on ima pravo da mu se na osnovu čl. 241. zakona o činovnicima protumačenim odlukom opšte sednice Državnog Saveta i čl. 282. finansijskog zakona za 1922/23. godine prizna sve gore pomenuto vreme službovanja u vojsci za vreme rata, po odbitku redovnog kadrovskog roka. S toga II. odeljenje Državnog Saveta na osnovu čl. 34. zakona o Državnom Savetu i Upravnim Slovima s pozivom na Par. br. 52., nap. 1. zakona o taksama presudjuje: Da se poništi rešenje Ministra Prosvete od 21. decembra 1925. godine, br. 31.193. — Presudom u prepisu izvestiti obe parnične strane. — Predsednik II. odeljenja Državnog Saveta dr. Alaupović m. p. II. sekretar M. Ljujić m. p. — L. S.

Nadzorniški pavšal je v državnom proračunu popolnoma črtan. Nadzorniki predložijo račune za vsakokratno službeno potovanje. Po overovljenju in odobrenju se izplačajo potni stroški iz oddelka za službena potovanja državnih uradnikov.

Glavna skupščina Krščanske šole se je vršila dne 22. avgusta v št. Vidu nad Ljubljano v znamenju Kristusa — kralja veseljstva. V župni cerkvi je bila pridiga »Kraljeve pravice Kristusa do naše dece«; pridigoval je dekan bogoslovne fakultete, vseučiliški profesor dr. Ehrlich. Po pridigi se je vršila ob splošni udeležbi ljudstva slovesna procesija, darovanje za »Slomškov dom« in posvetitev krščanske šole Kristusu kralju. Na zborovanju skupščine v društvenem domu po slovesni sv. maši je bil govor »Kako vpostavimo zopet Kristusa kralja v šoli?« Sprejeti so bili sledeči predlogi: 1. »Krščanska šola« naj bi organizirala predvsem krščanske starše in zato priredila tudi za nje predavanja. V ta namen naj bi se dobili strokovni pisatelji, ki bi izdelali osnutke predavanj za društvene sestanke po župnijah. 2. Dobro bi bilo, da priredi »Krščanska šola« vsako leto po vseh župnijah dan krščanskih staršev po zgledu materinskih dnevov, ki jih je zadnji čas prirejala Prosvetna zveza. 3. »Krščanska šola« naj pazi na to, da se bo pri sestavi šolskega zakona oziralo tudi na pravice staršev in občin. — Pri volitvi v osrednje vodstvo so bili izvoljeni: duhovni svetnik Andrej Ažman, vladni svetnik dr. Josip Dermastija, vseučiliški profesor dr. L. Ehrlich, strokovna učiteljica A. Lebar, veroučitelj Jan. Žerjav, dr. A. Veble kot zastopnik mariborske škofijske zveze, profesor dr. L. Sušnik, šolski upravitelj Ivan Štrukelj, odvetnik dr. J. Brejc, prof. dr. K. Cepuder, ministerialni tajnik F. Lavtizar, šolski ravnatelj Janko Jeglič in računski svetnik Jože Pirc. »Krščanska šola« ima dosedaj v Sloveniji 64 podružnic.

Občni zbor Slomškove zveze.

Prirediti zborovanje v zadnji tretjini meseca avgusta more samo društvo, katerega člani so prežeti društvenih idej. In taki so člani Slomškove zveze, kakor so pokazale prireditve 22. in 23. avgusta v Št. Vidu nad Ljubljano. V nedeljo, dne 22. avgusta, so se nekateri že zjutraj ob 6. uri udeležili cerkvene slovesnosti naše posestrime »Krščanske šole« in ob 8. uri nje zborovanja. Lepo je bilo videti za kipom Srca Jezusovega skupino učiteljstva in duhovščine, za njo pa velikansko procesijo ljudstva. Prav nazorna slika Slomškovih načel. Ob 8. uri na zborovanju »Krščanske šole« se ti je nudila ista slika: polna dvorana krščanskih staršev, med njimi pa krščansko učiteljstvo in duhovščina. In navdušeni govori so vžigali duše in srca vseh navzočih vzgojiteljev za krščansko vzgojo naše mladine. In pokazal se je takoj praktičen uspeh: »Krščanska šola« je dobila novo podružnico v Št. Vidu. — Za »Slomškov dom« pa je ljudstvo v cerkvi darovalo 1300 Din. Čast Št. Vidu, ki je dal vsem faram Slovenije najlepši zgled, kako je treba delati za krščansko šolo in krščansko učiteljstvo. Živeli posnemovalci! Isti dan popoldne ob 4. uri pa se je otvoril komerz Slomškove zveze. Udeležba od strani Šentvidčanov, Ljubljancov in učiteljstva sijajna. Dvorana je bila premajhna, zato so morali mnogi oditi. Razpoloženje med udeleženci izvrstno. Čast igralcem »Srenje« in »Kovačevega študenta«, ki so se zlasti v »Srenji« odlikovali. Vse priznanje moškemu pevskemu zboru in njeja pevovodkinji gospe Stani Komar-Pirčevi iz Šmartnega pod Šmarno goro in tudi šentvidskemu tamburaškemu zboru ter njegovemu dirigentu č. g. katehetu Kogejju. Da ni bilo brez navdušenih govorov, se razume samo po sebi. Bil je to večer poln zunanje in notranje harmonije, kakršnega Slomšk. zveza še ni imela. Zadovoljno je odhajalo učiteljstvo spat v gostoljubne šentvidske zavode. Drugi dan pa so še mnogi prišli in ni jih zadržalo jutranje neurje. Ob 8. uri smo stopili v šentvidsko cerkev k službi božji, pri kateri je tepo pel ad hoc sestavljeni pevski zbor pod spretnim vodstvom tovariša Juvana. Med sv. mašo je imel izredno lep nagovor č. g. katehet Kogej in po njegovem nagovoru smo posvetili Slomškovo zvezo Kristusu Kralju. Ob 9. uri pa smo se zbrali v društvenem domu. Predsednik Štrukelj je po pozdravnem nagovoru orisal v kratkem poročilu položaj organizacije in učiteljskega stanu v odnosu do centralnih in pokrajinskih šolskih oblasti in drugih činiteljev. Pokazal je slaba dejstva, ki so zadela iz centrale tudi pod sedanjim režimom učiteljski stan, kakor triletno podaljšanje učiteljske krajevnost, podaljšanje pokojninske dobe od 10 na 15 let, znižanje osebnih draginskih doklad, neizplačane razlike itd. Kljub vsemu temu pa le nekoliko lažje prenašamo sedanji režim,

ki se je zlasti v Sloveniji ob svojem nastopu lepo inauguriral z devizo po depolitizaciji šolstva, kar je vse učiteljstvo pozdravljalo z veseljem. Obžalujemo pa, da se še doslej niso popravile vse krivice in zadnje dni smo celo presenečeni z novimi krivicami, kakor priča slučaj Žirovnik, Grad, Vider itd. V prosvetnega šefa g. dr. Lončarja prej ko slej zaupamo, vidimo pa, da ne more preko razmer, ki jih strankarski činitelji še vzdržujejo okrog njega, in te obsojamo, ker se ne morejo dvigniti do tega, da bi jim bilo glavno načelo: enake dolžnosti enake pravice. Kakor pa nismo klonili v borbi za stanovska prava doslej, tako tudi ne bomo poslej. Vztrajati hočemo toliko časa, da bodo zavladale v šolstvu poštene normativne razmere. Glede delovanja posameznih članov Slomškove zveze izven šole navede nekatere zglede v posnemanje drugim. Tako je omenil urednico »Vigredi«, ki naj bi ji tudi druge pri tem plemenitem literarnem delu pomagale s članki in naročnicami; dalje omenja Pečjakovo igro »Kraljično z mrtvim srcem«, ki naj jo pridno uprizorjajo po šolskih odrih; vsi podpirajmo urednika Lužarja s članki za »Slov. Učitelj«; širimo spise tov. Jakliča itd.; posnemajmo našega mladega tovariša Teuerschuha in ustanavljajmo kmetijske nadaljevalne šole; tečajev, ki se uvajajo za stanovsko izobrazbo, se pridno udeležujmo; v šoli naj bodo naši člani tako po delu, kakor tudi po življenju za zgled drugim itd. Po teh glavnih mislih nam je predsednik prebral pismene pozdrave članov in brzojavni pozdrav g. knezoškofa, ki so ga zborovalci sprejeli z aplavzom, ter je stavil predlog, da se brzojavno pozdravi Nj. Vel. kralj Aleksander, kar je bilo sprejeto z velikim navdušenjem. Nato je sledilo poročilo tajnice Anice Lebarjeve, ki je izvajala:

Zadnji občni zbor je imela Slomškova zveza ob priliki svoje 25letnice. Navdušeno in ugodno razpoloženje med članstvom po tej proslavi je bilo porok, da bo Slomškova zveza tudi v novem poslovnem letu hodila ista pota kakor doslej. Ko se danes oziramo na preteklo leto nazaj, vidimo, da se v tem pričakovanju nismo varali.

Naše podružnice so se vsak mesec pridno zbirale k zborovanjem, ki so deloma teoretično, deloma praktično nadaljevala in izpopolnjevala pedagoško in metodično izobrazbo svojih članov. Poročila o tem delu je prinašal »Slov. Učitelj«, kar služi kot statistični pregled dela v naši organizaciji. Kljub novim viharjem, ki jih je Slomškova zveza in njeni člani ob času brezpravnosti prestajala, jim niso mogli uničiti veselja do dela in nadaljnje izobrazbe. Občudovanja vredna je požrtvovalnost članov onih podružnic, ki združujejo zelo oddaljene kraje, a se baš ti člani najprijadnejše zbirajo k zborovanjem. Je sicer tudi par podružnic, ki v tem oziru ne izkazujejo tako marljivega dela, a se je izkazalo, da so člani in članice

zelo zaposleni pri drugih organizacijah, kar je lepo in hvalevredno, vendar bi morala biti stanovska organizacija prva.

Centralni odbor je v vsem poslovnem letu kakor že v prejšnjem tudi budno stal na straži, kadarkoli se je pokazala ugodna in pripravna prilika za popravilo krivic svojim članom. Koliko osebnih in pisemnih posredovanj je šlo tekom leta na vsa mero-dajna mesta, šefe, klube in urade. Doseglo se je nekaj, četudi ne toliko, kolikor je bilo želeti in kolikor je bilo treba. Na žalost vidimo v najnovejšem času nove krivice. Slučaj Žirovnik, Vider, Grad itd.

10. januarja je izšla znana »Deklaracija«, katere se je vsakdo moral razveseliti. Ta je dala centralnemu odboru in tudi podružnicam dovolj snovi za razmišljanje in preudarjanje, toda neprijatelji naši še do danes niso uvaževali Slomškove zveze kot take, in kar smo storili v prilog deklaraciji, je bilo naše prostovoljno delo. Morebiti se po vseh mnogovrstnih kupščinah in zborovanjih zadnjih časov vendar položaj toliko razčisti, da pride tudi Slomškova zveza kot učiteljska organizacija v poštev.

Važne zadeve se je oprijela Slomškova zveza s tem, da je, izvršuje sklep zadnjega občnega zbora, podvzela z bratskima društvoma »Krščansko šolo« in »Pripravniki domom« korak za uresničenje davno že gojene želje po lastnem domu. Osnovano je stavbinsko podjetje »Slomškov dom«. Treba je le še pridno zbirati denar in bomo z vsakim dnevom bliže lastnemu domu, kjer bo najidealneje preskrbljeno tudi za naš naraščaj.

Za naraščaj se je zaradi sklepa zadnjega občnega zbora že v tem letu pričelo nekoliko skrbeti. Toda dohodki za podpore učiteljskimom so bili preskromni, da bi bilo mogoče ustreči vsem prošnjam, a to samo zaradi tega, ker se niso vsi člani držali sklepa zadnjega občnega zbora, po katerem vsak član mesečno prispeva 5 Din za naraščajski sklad. Z ozirom na to danes iznova apeliramo na zavednost naših članov za najizdatnejšo pomoč.

Centralni odbor je imel v preteklem poslovnem letu 20 sej, božično in velikonočno zborovanje, več širših sej zaradi deklaracije in mnogo skupnih sej s »Krščansko šolo« in »Pripravniki domom« zaradi »Slomškovega doma«. Ker je med letom izstopil iz odbora tov. Polak, je odbor na njegovo mesto kooptiral tov. Lavriča.

Število našega članstva se od lanskega občnega zbora ni dosti izpremenilo. Nemila smrt je pobrala iz naše srede Just. Schwinger, učiteljico na Viču. Izstopili sta, namreč z odjavo, dve članici. Na novo pa je vstopilo 17 članov in članic.

Revizija podružničnega članstva v začetku novega leta je po vposlanih imenikih podružnic izkazala, da ima kamniška podružnica 31 članov, kočevska 37 članov, gorenjska 55 članov, litjska 23 članov, ljubljanska

66 članov, okoliška 41 članov, novomeška 31 članov, podravska 43 članov, posavska 32 članov, savinjska 25 članov, logaška okoli 13 članov, Prekmurje 17 članov, med letom je vstopilo 17 članov, skupaj 431 članov. Izstopili sta 2 članici, umrla (Justina Schwinger) 1 članica. Torej šteje Slomškova zveza 428 članov.

Zaradi točnosti v poslovanju prosimo, da nam podružnice vsako izpremembo članstva takoj javijo. Prav tako tudi nadalje prosimo za poročila o delovanju podružnic. Ni to le morebiti kaka zvedavost, tudi ne neljuba kontrola, pač pa so taka poročila v spodbudo centrali in drugim podružnicam, obenem pa tudi poročilo javnosti o delu v vrstah katoliškega učiteljstva.

Pogled na naše delo nazaj nas spodbuja za bodoče poslovno leto k novemu vztrajnemu delu za ideale našega vzornika Slomška. Kakor nismo klonili pod silnim pritiskom in udarci ob najtemnejših urah, tako — pomagaj nam Bog — ne bomo tudi v bodoče. Malo nas je, a smo z božjo pomočjo — krepki! (Odobranje.)

Iz blagajniškega poročila povzamemo dohodke in stroške Slomškove zveze. Dohodkov je bilo 50.866,60 Din, stroškov 49.193,55 Din, denarnega prometa 100.060,15 Din.

»Slov. Učitelj« se tiska v 1000 izvodih; nad 100 izvodov ga odstopamo brezplačno dijakom in nekaterim društvom ter raznim uredništvom v zameno.

Za tekoče leto pa še ni poravnalo 126 članov članarine in naročnine, 43 upraviteljev, 43 ostalih, 4 zavodi. Tovariš blagajnik apelira končno na zavednost onih, ki še niso poravnali članarine in naročnine, ter jim predoči, da mora vsako številko, ki izide, sproti plačevati, za kar mora odšteti nad 4000 Din. Blagajniško poročilo je bilo odobreno, nakar je dobil g. Wagner kot blagajnik in upravnik na predlog pregledovalcev računov absolutorij.

Tovariš Pirc Avgust je poslal na občni zbor nastopno primerno poročilo (bil je bolan in ni mogel osebno na občni zbor).

Podporni sklad. Po šestletnem obstoju sklada Slomškove zveze, čigar namen je bil s prostovoljnimi darovi prispevati za našo organizacijo, zlasti za kritje potnih in drugih stroškov odbornikom centrale pri predavanjih in ustanovitvah podružnic izven Ljubljane, se je na občnem zboru Slomškove zveze dne 10. julija 1925 ustanovil podporni sklad za prepotrebno vzdrževanje našega naraščaja. V to svrhu se je določilo, da prispevajo zvezni člani in drugi naši prijatelji mesečno po 5 Din in so bile nekaterim številkam »Slov. Učitelja« priložene položnice poštnečkovnega urada s št. 14.240. Ob tej priliki mi je potrebno omeniti, da so nekateri pošiljali s temi položnicami članarino, odnosno naročnino za »Slov. Učit.«, kar pa je napravilo zmedo pri poslovanju tako meni kakor tudi blagajniku Slomškove zveze.

Prosim, da se v bodoče poslužujete samo za pošiljanje prispevkov za podporni sklad položnic s št. 14.240 in označenih z besedilom: podporni sklad.

V seznamu imam vpisanih zveznih članov 462, kar mogoče ni točno, in od teh je vposlalo prispevke za podporni sklad tekom prvega poslovnega leta le 155 članov, in sicer je plačalo: po 5 Din 16 članov, po 10 Din 25 članov, po 15 Din 15 članov, po 20 Din 20 članov, po 21 Din 1 član, po 25 Din 10 članov, po 30 Din 19 članov, po 35 Din 7 članov, po 40 Din 12 članov, po 45 Din 3 člani, po 50 Din 13 članov, po 60 Din 5 članov, po 65 Din 1 član, po 70 Din 1 član, po 75 Din 2 člana, po 80 Din 2 člana, po 100 Din 5 članov. Z vplačili se je naravnost odlikovalo 11 članov, svojo dolžnost v pravem pomenu besede, vplačanega po 60 Din, je storilo le 5 članov, vsi drugi so prispevali manj, kakor bi imeli storiti, a 307 članov ni plačalo niti pare. O, ljuba stanovska zavednost, kje si? Upam, da bo prihodnje leto v tem ozirom boljše.

V upravni dobi od dne 10. julija 1925 do 23. avgusta 1926 je bilo: vseh dohodkov Din 7602-25, izdatkov Din 5501-64, preostanka Din 2100-61, od prejšnjega sklada Slomškove zveze preostanek Din 3696-21, torej je vsega skupaj Din 5796-82. — Poročevalec Pirc je podal še druge podrobnosti o dohodkih in stroških, kar pa zaradi pomanjkanja prostora tu izpuščamo.

Poročilo urednika. Tudi v preteklem poslovnem letu je bilo v »Slovenskem Učitelju« priobčeno mnogovrstno gradivo in članki so obsegali vzgojo, pouk in stanovske zadeve. Članki v glasilu so ogledalo društvenega delovanja in kažejo, kako je vedno mnogo tovarišev in tovarišic pritegnjenih k intenzivnemu delu za prospeh celote. V lanskim številu 9. je izšel pomenljiv članek dr. Josipa Jeraja »Reforma naše šole«. V tem članku se poudarja, da je treba v mladini razvijati globlje umske racionalne sile, ki vzbujajo velike ideje. Vsak človek nosi take ideje v svoji duši, treba jih je samo vzbuditi in razvijati pri raznih predmetih. Za letošnje novoletno voščilo je poslala učiteljica Angela Grčarjeva članek »Kako postane učitelj zadovoljen in srečen«. V tem članku temeljito izprašuje vest onim, ki ne vedo, kako bi porabili prosti čas. Pripomnila je: »Bodimo ne le naročniki in plačniki in čitatelji naših dobrih časopisov, marveč bodimo tudi njih duševni zalagatelji. Mnogokdaj se pritožujemo bodisi čez pomanjkljivost našega stanovskega lista, bodisi čez članke in člančice o nas v drugih časopisih; a koliko jih je, ki bi v taki sveti jezi prišli za pero in popravili ali vsaj skušali popraviti to, kar so zagrešili drugi?« Poročila podružnic so vobče dobra, tu in tam bi želel, da bi bila popolnejša ter kazala nekaj poučljivega in več celotnega za druge. Poročila so važna za glavni odbor, za druge podružnice in za člane; s poročili

se oživljajo sile drugod. Človeku je včasih potreben bližnji, da mu potegne meglene predstave iz oči in glave ter ga pozdravi z jasnostjo. Od nekaterih zborovanj ni bilo nič poročil. Vsak tajnik ali tajnica naj ima resno skrb, da pošlje čimprej zanesljivo poročilo o zborovanju in delovanju podružnice. Priporočam se za več članikov praktične vsebine, sedaj je le Hribski na tej poti. V tem šolskem letu so bile razmere posebno napete zaradi Deklaracije, ki je imela namen, izčistiti stanovske zadeve pri UJU. Ker je tudi za naše člane iz stanovskih ozirov primernejše, da pridejo v to organizacijo ljudje, s katerimi se da lažje govoriti, sem opustil vse pisanje, ki bi se od katerekoli strani lahko označilo, da od ovira kako skupno stanovsko delovanje. — Več reči iz podružničnih predavanj pride polagoma na vrsto. Preveč enakega, dasi v razni obliki, ne more priti v eno številko in se to bolje polagoma porabi med drugim gradivom. — Večkrat katerega moti, posebno začetnika, da ni vsega naenkrat povedal in da treba bolj na široko kaj opisati, kar bi bilo lahko drugod povedano bolj kratko, jedrnatost al. le v nekaj besedah. Take oblike so končno vsi pregovori, ki so oglašeni kakor kamenje v tekoči vodi. Življenje hoče navadno širše predstavljanje in mnogo gradiva. Kdor ima veliko spretnost za pisanje, temu se pripeti, da snov zelo naraste in je ni mogoče vtesniti v prvotno lupino. Pisatelj Ivan Cankar je zapisal v »Domu in Svetu« 1915, str. 51 (Očiščenje), da je namenil spisati dramo, v kateri bi »vse« povedal. »Vse povedati, naravnost in namah, to je sila, ki goni človeka neprestano k novemu delu, mu ukazuje, da išče brez miru novih oblik in novih izrazov.« Vse združiti v eno je hotel pedagog Komensky v svoji »Pansofiji«. To delo je kritikoval sedanjí predsednik češkoslov. rep. Masaryk, ki je bil za aktivno delovanje in ne samo za obstoječo pasivnost. V Roloffovem »Lexikon-u der Pädagogik« (II, str. 612) je sledeče merilo: »Danes velja več kakor nekdanj beseda, da zmore le tisti kaj velikega, ki zbere v najmanjši točki največjo moč. Življenje zahteva omejenost in strogo koncentracijo, šola gre pa kolikor mogoče v širokost. Ona mora samoumevno največjo pozornost polagati na znanje, a življenje zahteva pa ravno nasprotno: zanesljivo znanje na omejenem prostoru.« Cerkev predpisuje jasnost, lakost in kratkost (facilitas et brevitatis, glej »Slov. Učit.« 1915, str. 193); razni pisatelji pa sestavljajo nre-več zapletene, umetne in neskončno dolgov-vezne stavke, kakor so jih uporabljali Demosten in še drugi klasiki. To so neke posebnosti sloga, vprašanje pa je, kako naj ustreza občinstvu. Še en primer iz glasbe. Največji glasbenik Beethoven je napravil eno samo opero »Leonore«, pa je bil tako zatopljen v svojo skladbo, da ni dosti pomislil, kako bo svet to sprejel. Opera prvič, l. 1805., ni uspela, ker je bila veliko preob-

širna. Od več strani se je vplivalo na Beethovna in sestavila se je posebna enketa prijateljev, da je za lepši vtis skladbo močno skrajšal in predelal ter vse, kar ni spadalo zraven, četudi še tako lepo, odstranil in glavno dejanje bistveno osredotočil. Tako predelana opera je v novi obliki in pod novim imenom »Fidelio« popolnoma uspela ter postala 1. 1814. monumentalna skladba. Toliko podam v morebitno ravnanje in vzpodbudo nekaterim sotrudnikom.

Poročila podružnic. Tu navedemo le poročila podružnic, ki so na obnem zboru podala primerna poročila. Druge podružnice naj nam vposljejo čimprej svoja poročila.

Načelnik Kristan Srečko je poročal: Slavni zbor! Podajem poročilo o delovanju ljubljanske okoliške podružnice Slomškove zveze. Poročilo obsega čas od 11. oktobra 1925 pa do danes, to je za tisti čas, ko sem prevzel načelstvo podružnice. Podružnica je imela štiri zborovanja. Predavanja so bila sledeča: Tov. urednik F. F. Lužar: Razvoj slovenskega pravopisa. — Upravitelj Srečko F. Krstan: Na orožni vaji. O Macedoniji. — Kot gosti na zborovanju kranjsko-radovljiške podružnice smo prisostvovali predavanju tov. Pavle Peternele: O smernicah prirodopisnega pouka in predavanju g. dr. Arnejca: O šolstvu na slovenskem Koroškem.

Občni zbor podružnice se je vršil zadnjikrat 11. okt. 1925.

Podružnica je bila zrahljana, člani razgnani na vse strani. Leto 1925. je bilo leto premestitev in preganjanja.

Po obnem zboru se je podružnica dne 11. okt. 1925 udeležila zborovanja Jugoslov. Matic na Kongresnem trgu — obletnice koroškega plebiscita. Važnejši sklepi so bili sledeči:

1. V zadevi poročenih tovarišic: Podružnica stoji na stališču, da naj ostanejo tovarišice, ki so poročene s tovariši, še nadalje v učiteljski službi; vse one pa, ki pa so poročene z dobro situiranimi odvetniki, posestniki itd., naj se primerno odpravijo, oziroma upokojijo, da se omogoči revnim abiturijentom vsakdanji kruh.

2. Opravilne doklade šol. upraviteljev naj se redno izplačujejo.

3. V čl. IV. toč. 6 se je črtalo besedilo »ljudskih, meščanskih in strokovnih«. Nova pravila je potrdil veliki župan ljubljanske oblasti z dnem 5. febr. 1926. U. br. 1562.

4. Potrebno je, da je učiteljstvo zastopano v stranki, da lahko zastopa interese šolstva.

5. Glede stanovske organizacije so vsi člani soglašali v tem, da nam je absolutno potrebna enotna stanovska organizacija. Vendar pa naj bi ostala »Slomškova zveza« kot poseben kulturni klub. — Sklep: Od centralnega odbora zahtevamo, da ubira pot, ki bo vodila k zblizanju in končnemu

udruženju v enotno stanovsko organizacijo. (Predlog načelnika Sr. F. Kristana.) Podružnica se je spominjala na svojem zborovanju 125 letnice rojstva našega vzornika in pedagoga knezoškofa Antona Martina Slomška.

Člani podružnice sodelujejo v zboru slovenskih učiteljev.

Blagajniški dnevnik izkazuje dohodkov 392 Din in stroškov 121 Din, ter ostaja v blagajni 271 Din.

Opravljeni zapisnik izkazuje 14 opravičnih števil.

Podružnica šteje 41 članov. Posebne seje podružničnega odbora se niso vršile, ker smo vsa vprašanja reševali zborna na zborovanjih.

Za kranjski in radovljiški okraj je poročala Kristina Hafnerjeva sledeče:

S pričetkom minulega šolskega leta je bila naša podružnica v žalostnem stanju. Saj skoraj ni imela odbora. Pestotnikov nastop je odbornike večinoma pregnal iz okraja, nekateri so pa sami odšli. Šele pod novim prosv. ministrom se je vrnil v okraj podružnični načelnik. Ta je sklical v oktobru 1925 zborovanje na Brezjah, ki se ga je udeležilo lepo število članov. Predaval je tov. Lužar o razvoju slov. jezika. Po zborovanju pa se je vršil občni zbor podružnice, ki si je izvolil nov odbor, da je poslej podružnica lahko zopet delovala. V zimskih mesecih podružnica ni razvila svoje delavnosti, od februarja dalje pa so se na željo nekaterih članov zborovanja vršila mesečno. Februarsko zborovanje je bilo v Kranju. Predavala je tov. Hafnerjeva o »Razstavi dekorativnih umetnosti v Parizu« in pa tov. Rupret »O razvoju umetnosti v Slovencih«. V marcu se je vršilo zborovanje v Radovljici. Na vrsti je bilo skioptično predavanje tov. Hafnerjeve o Parizu. Aprila meseca podružnica ni zborovala, ker je bilo o Veliki noči veliko zborovanje Slom. zveze v Ljubljani. Maja smo se zbrali v Škofji Loki. Predavala je tov. Peternele o temi: »Zboljšajmo prirodopisni pouk«, in pa mestni župnik v Škofji Loki dr. Arnejc o koroški iredenti. Zadnje naše zborovanje v tem letu pa je bilo junija meseca v Radovljici. Predavala je tov. Žirovnikova: »Kako si pridobi učitelj spoštovanje med ljudstvom«, in pa tov. Vider »O zaznamenovanih«.

Pod Pestotnik-Pribečičevo ero so člani podružnice veliko trpeli, zlasti oni iz radovljiškega okraja, kjer je bil pod Pribečičem nastavljen za nadzornika g. Baraga. Pregnani so bili: a) iz kranjskega okraja: I. Vider Josip, nadučitelj v Trzinu, je bil premeščen na Korinj, pozneje postavljen na razpoloženje, proti koncu preteklega šolskega leta bil imenovan za upravitelja na deklški šoli v Trzinu, zdaj pa je proti njegovi volji imenovan za šolskega upravitelja v Gorjah pri Bledu. Krivica se mu torej še ni popravila. 2. Grom I., učiteljica v Naklem, premeščena k Sv. Duhu na Notranjskem, zdaj

nameščena nazaj v Naklo. Krivica ji je s tem popravljena.

b) Iz radovljiskega okraja: 1. Pleničar Josip, nadučitelj in okr. šol. nadzornik v Radovljici, bil premeščen za šolskega upravitelja v Kropo, zdaj pa je na lastno prošnjo premeščen za šolskega upravitelja v Šiško. Krivica popravljena. 2. Grundner Viljem bil prestavljen iz Radovljice v Kropo, pozneje na Breznico in v Leše, zdaj pa je imenovan nazaj v Radovljico. Krivica popravljena. 3. in 4. S Koroske Bele, kjer je šol. upravitelj okr. nadzornik v Radovljici Baraga, sta bili premeščeni učiteljici Reza Jalen v Gorje in Klinar T. v Čepče. Obe sta še zdaj v preganstvu. 5. Hafner Kristina iz pisarne okr. šol. nadzornika v Radovljici Barage, za suplentinjo v Begunje. Zdaj je znova nameščena v Radovljico, krivica se ji je popravila. 6. Čampa Ela, premeščena iz Boh. Bistrice v Rakitno.

c) V okraj pa so bili premeščeni iz drugih krajev: 1. Žirovnice Minka iz Št. Vida v Kropo. Te počitnice je bila sicer zopet imenovana nazaj v Št. Vid, te dni pa čitamo, da mora znova nazaj v Kropo. 2. Rupret V. iz Zaloga v Kropo; pozneje je bil na lastno prošnjo premeščen v Smlednik. Vsa ta preganjanja pa članom niso vzela poguma; nasprotno, še bolj so utrdila njihovo prepričanje in še več prijateljev so si pridobili širom slov. naroda po lepem izreku: Kri mučenikov je seme vernikov.

Gospa Munda-Štrumbelj, tajnica novomeške podružnice je poročala:

Podružnica je imela v letu 1924/25 — 35 članov. Število članstva se je pa v društvenem letu 1925/26. dvignilo na 39, torej za 4 člane. Poleg tega je posvetil odbor podružnice skrb nabiranju podpornih članov. Že pri prvem apelu na z nami mislečo javnost, se je odzvalo 20 podpornikov, po večini inteligentov, 11 od teh se je naročilo tudi na naše glasilo. Porast podružnice v tem društvenem letu je važen posebno radi tega, ker je bilo to leto era preganjanja našega življa, posebno učiteljstva. Ob tej priliki moram ugotoviti, da se podružnici v tej eri ni izneveril noben član, kar je tudi znak velike moralne sile v naši organizaciji. Ako bi zadeli nasprotno organizacijo taki dnevi, ne vem koliko bi jih ostalo zvestih svoji matici. —

Podružnica je imela v tem društvenem letu 9 zborovanj. Zborovanja so se vršila po raznih krajih podružničnega okoliša, tako, da je bil prihod članom čim bolj olajšan. Odbor ni zamudil nobene prilike, da bi ne nastopil v obrambo preganjanih svojih članov. Tozadevno je interveniral pri predsedstvu Slomske zveze in pri poslaškem klubu SLS. Žal, da so ostala posredovanja brezuspešna in preganjani tovariši so morali in še morajo izpiti kelih preganstva do dna. Naša podružnica se ob današnjem obnem zboru klanja žrtvam naših idej, za-

vedajoč se, da so ti mučeniki seme, iz katerega bo vzklikal narodu nov rod, da bodo ti junaki naše misli oni mogočni stebri, na katerih bo trdno slonela naša organizacija. Vsem preganjancem pa kličemo: čast Vam, Vi pionirji našega pokreta, mi se Vam klanjamo! —

Na podružničnih zborovanjih so se vršila redna predavanja, povečini strokovne pedagoške narave. Po vsakem zborovanju se je zapelo nekaj pesmi.

To bi bilo naše kratko poročilo. Skromno je in revno, kakor je reven in skromen otrok, ki mora živeti v preganjanju in gledati strog pogled nadrejene mačehe. Upajmo, da bomo v stanu, podati na prihodnjem obnem zboru obširnejše poročilo o intenzivnejšem delu v podružnici.

Posavska podružnica je poročala po predsedniku Albinu Petelinu:

Dne 14. maja 1923 se je vršil v Šoli v Cerkljah ob Krki ustanovni občni zbor Posavske podružnice Slomske zveze. Za načelnika je bil izvoljen tamkajšnji šolski upravitelj g. Dragotin Rostohar. Občnega zbora, ki je potekel v vseh ozirih zadovoljivo, se je udeležil tudi predsednik Slomske zveze.

Ni bilo lahko delo, resno delo je imel pred seboj prvi odbor, saj je bila njegova naloga množiti v čim višji meri naše vrste. To se mu je tudi deloma posrečilo. Vsak začetek je težak in odbor je bil kakor orač, ki orje ledino, kajti le nerad je rezal plug trdo ledino.

Četudi je bilo delo težko, vendar so se pokazali plodovi, to pa še isto leto dne 20. oktobra 1923 na zborovanju v Zamečih. Ni nas bilo veliko, a veselo razpoloženje nam je vtisnilo upanje, da nas bo prihodnjic na zborovanju več. Upal je vsak posameznik, a ko je prišlo zborovanje v Bušči vasi, nismo več upali, ampak zrl v resnico, bilo nas je še manj. Ni bila vesela ta resnica, a morali smo se sprijazniti z njo. Drug drugemu smo delali pogum in ko smo se razšli, smo zopet upali, da bo skoro bolje, da skoro ne more biti drugače, kot tako. da nas bo na prihodnjem zborovanju mnogo več.

Preden pa je bilo sklicano zborovanje, je bil nenadoma prestavljen načelnik podružnice g. Drago Rostohar. Ostali smo sami — po večini mladi, kakor otroci brez očeta. Kolikokrat sem si mislil, kaj bo. Niso bili za nas ti časi najlepši, a je še nekam šlo. Imeli smo njega in se opirali nanj, a ko je odšel on, smo mislili, da bo vsega konec. Skoro nemogoče se nam je zdelo, da bi mogli se držati. Tisti, ki so v naši podružnici, bi vedeli povedati, da smo se nahajali v težkem položaju. Pa tudi to smo preboleli in živeli naprej, ne preveč živo življenje.

Mes. decembra l. 1925. smo imeli zborovanje v Bušči vasi. Ne bom pravil kakšno je bilo, povem le to, da nas je bilo vseh skupaj osem in med temi celo trije gostje,

toorej je bilo na zborovanju Posavske podružnice samo pet članov od 32.

Žalostno je bilo, a upanje na boljše čase nas je pomirilo, da smo se razšli, kar najboljše volje. Bili smo najbližji, saj za 4 ljudi ni treba velikega prostora, le ena članica, to povem enemu ali drugemu, ki se boji napraviti v takem slučaju par kilometrov dolgo pot, je prišla v zimi, sicer lepi — 30 km daleč (Semetova, Škocjan). Taki zmagujejo!

V letu 1926. nismo doživeli nič posebnega. Zborovali smo dne 12. maja na Čatežu ob Savi, kjer so nam šli oni, pri katerih smo iskali pomoči jako na roko. Bilo nas je nekoliko več kot navadno — lahko rečem precej več kot navadno, saj nas je bilo polovico in še par gostov je bilo med nami. Vseh članov podružnice ni bilo, četudi smo jih vabili. Nekateri so na vabilo odgovorili, se opravičili in plačali določeno vsoto, nekateri pa niso dali odgovora. Res, da smo daleč eden od drugega, a zdi se mi, da ni preveč, če bi tudi oni, ki vidijo nad seboj vedno črne oblake, — žrtvovali za podružnico eno dopisnico. Ni to najboljše izpričevalo za podružnico, še manj pa za njene člane, a zadnje zborovanje nam je porok, da bo podružnica začela lepše življenje, da ne bo zaostajala za drugimi podružnicami, da ne bo slabotno, napol živo dete Slomškove zveze.

Volitev odbora.

Za predsednika je bil zopet soglasno izvoljen Iv. Štrukelj in ž njim ves ostali stari odbor. Podpredsednica ga. Kleinmayer-Sadarjeva, tajnica Anica Lebarjeva, blagajnik R. Wagner, urednik Lužar Fortunat, knjižničar Lavrič Pavel, upravnik podpornega sklada Avgust Pirc, odbornica Anica Ojstriševa, Pregledovalca računov: Ignacij Labernik in Ivanka Čegnarjeva. Razsodišče: ga. Franja Zemmetova, Janko Bajec in Silvester Franc.

Sledilo je temu predavanje tovariša Teuerschuha o kmetijsko-nadaljevalnih šolah, ki je vse ogrel zanje z mladeniško navdušenostjo. Ker nam je obljubil pismen referat, odpade za sedaj daljše poročilo. Omenjamo le, da je sledila temu referatu ognjevit debata, ki se je zaključila s predlogom, da naj se Slomškova zveza obrne na ministrstvo kmetijstva s prošnjo za znatno podporo v svrhu ustanavljanja in vzdrževanja takih v resnici prepotrebnih kmetijsko-nadaljevalnih šol za fante in dekleta.

Deklaracija.

O deklaraciji je prvi govoril predsednik, ki je uvodoma prečital svoj spis v »Slov. Učitelju« št. 6 iz leta 1919.

Povedal je, v kakšnem razmerju smo sedaj do hrvatskih tovarišev, organiziranih v »Savezu hrvatskih učiteljskih društev«. Sporočil je pozdrav oblastnega šolsk. nad-

zornika Ivana Tomašiča, predsednika Saveza, ter navedel, kaj se je v tem pogledu storilo v odnosu do UJU — poverjenstvo Ljubljana. Zboru je prečital predloge osrednjega odbora o posameznih členih deklaracije, ki zahtevajo po mnenju centralnega odbora jasen komentar. Vnela se je živahna debata in končno so bili predlogi osrednjega odbora sprejeti glede Deklaracije. Proti sta glasovala le 2. Eden od teh, da se sprejme Deklaracija taka kot je.

Prvi predlog osrednjega odbora:

V členu 1. Deklaracije naj se vstavi besedica »učiteljskega« stanu; besedica »šole« pa naj se izpuusti, ker ni res, da bi bilo v interesu šole, ako bi imeli zgolj eno samo stanovsko organizacijo.

Čl. 2. se sprejmi neizpremenjen.

Soglasno sprejet.

Čl. 3. Soglasno sprejet neizpremenjen.

Čl. 4. Besedilo »prvič, da lahko paralizira kvarne vplive dnevne politike na šolstvo« potrebuje komentar.

Čl. 5. »Obeli narodni interes« se lahko različno pojmuje, zato je tudi za ta pojem potreben komentar.

V čl. 6., točki a), je potreben za besedico »duhovno« komentar, vse druge točke sprejete brez spremembe.

Čl. 7. Sprejet brez spremembe.

Čl. 8. Sprejet v celoti.

Čl. 9. Za besedilo za »duhovno zbližanje« potreben komentar.

Čl. 10. Sprejet.

Po deklaraciji, kakor jo umevamo mi, so bili nato soglasno sprejeti še nastopni predlogi:

I.

Skupno stanovsko glasilo osnovnošolskega učiteljstva bodi »Učit. Tovariš«, kojega pisava bodi strogo stanovska, brez kakršnihkoli političnih člankov te ali one strankarske tendence. Vsi člani naj so obvezni naročniki in vsi naj imajo tudi pravico objavljati v njem stanovske članke in priporočati literarne publikacije, ki se jim vidijo potrebne stanovski, splošni in mladeniški naobrazbi.

II.

Naročanje »Popotnika« bodi neobvezno, ker se nihče ne more siliti v duhu demokratizma, da bi bil naročnik revije, ki ni v skladu z njegovo vestjo.

III.

Članstvu UJU bodi svobodno, da priporoča in naroča časopise, ki odgovarjajo njegovim vestim.

IV.

Posameznikom bodi svobodno udeleževati se pri kakršnemkoli kulturnem ali političnem delu in se od strani organizacije ne sme v nobenem slučaju vplivati z agitacijo na članstvo v tem pogledu.

V.

Svobodno bodi članstvo tudi v podpiranju »Učit. konvikta« in »Slom. doma«.

VI.

Podpiranje učiteljskega naraščaja bodi obvezno le tedaj, če učiteljsčniki niso strankarsko organizirani. Strankarsko ali kulturno opredeljene učiteljsčnike podpirati bodi svobodno posameznikom.

VII.

V dokaz, da UJU resno misli na tov. vzajemnost in stanovsko depolitizacijo, predlagamo končno: UJU — poverjeništvu Ljubljana se zavzemaj pri vseh v poštev prihajajočih činiteljih za popravilo krivic še nastopnim našim članom: Vider, Grad, Slapšak, Černigoj, Žirovnik, Strekelj, Lužar, Smolik, Ravnicher, Grad Boris, Nadler, Potokar, Jalen, Demšar, Rostohar Dragica, Kaligar Emilija, Lovro Jevnikar, Lazar Anica. —

Da pridemo čimprej do jasnosti in enotne organizacije, zato se odboru naroča, da naše sklepe z občnega zbora naznani poverjeništvu UJU v Ljubljani ter o rezultatih skupnih posvetovanj obvesti članstvo na podružničnih zborovanjih, eventuelno na skupnem zborovanju centrale.

Resolucije, sprejete na občnem zboru:

1. Znižanje draginskih doklad smatra tudi učiteljstvo »Slomškove zveze« kot vse ostalo učiteljstvo in uradništvo za nesocialen čin in zahteva, da vlada vpostavi iste čimprej na prejšnjo višino. Istočasno pa tudi zahtevamo izplačilo razlik, na katero čakamo že 3 leta.

2. Za skrajno ponižujoče in omalovažujoče smatramo, da se še doslej vključujejo mnogim intervencijam in obljubam še niso spremenile kronske pokojnine naših, v službi osivelih tovarišev in tovarišic v dinarske, da bi bili vsaj na stara leta rešeni kulturni delavci gladovanja in stradanja.

3. Glede akcije O. Z. javnih nameščenecv, da izstopimo iz vseh kulturnih organizacij, izjavljamo, da se bomo v tem pogledu ravnali enako kot tovariši v UJU.

Sprejetih je bilo še več predlogov, ki so internega značaja in zadevajo taktično postopanje, kaj naj odbor podvzame v odpravo še nepopravljenih krivic. Nekaj predlogov smo opustili, oziroma odložili, ker upamo, da bomo mogli Slomškovo zvezo v bližnjem doglednem času stanovsko likvidirati in bi bili tozadevni predlogi, čeprav bi bili sprejeti, — brezpredmetni.

Končno moramo javno izreči zahvalo vsem, ki so nam šli blagohotno in požrtvovalno na roko ob priliki naših šentviških prireditvev. Zahvaljujemo se čast. g. dekanu Zabretu in č. g. kaplanu Lovšinu, tovarišu Jeločniku, g. Jožetu Rupniku, g. I. Zakotniku, ge. Česnovi. č. g. ekonomu Markežu, pevskemu zboru in njega voditeljici, šent-

vidskim tamburašem in njihovem dirigentu ter vsem šentvidčanom, ki so na kakršenkoli način pripomogli, da se je naš občni zbor tako sijajno vršil.

Bog živi vse!

Š.

Deklaracija sprejeta. Kakor hitro je dobivala Deklaracija trdnejša tla in je bilo učiteljstvo vedno bolj odločno proti strankarskim ekspozituram političnih strank, je prišel na površje poseben »Klub učiteljstva SDS za ljubljansko in mariborsko oblast«. Toda pokazala se je stanovska složnost za obrambo skupnih stanovskih zadev. Dne 17. julija je bila v Celju VI. pokrajnska skupščina UJU, Poverjeništvu Ljubljana. Tu je padla odločitev. Deklaracija je bila sprejeta in nastopil je mejnik za boljše stanovsko miselnost. V »Jutru« od 20. julija se je namigavalo, da se ne dela za narodno edinstvo. Pa tako očitane se lahko odklanja, ker opravlja vsak učitelj državno in narodno edinstvo. Sicer teh izrazov učenjaki niti v ustavi niso natančno opredelili, a jih zaradi neopredeljenosti uporabljajo politične stranke. Tako poudarja tov. Hren v »Učiteljskem Tovarišu« od 22. jul., št. 29. Proti strankarski zlorabi nar. edinstva ter proti delitvi učiteljstva v državotvorno in protidrjavno govori tudi poročilo skupščine v »Učit. Tovarišu«, št. 30 in v novi št. 1. Opozicija protideklarašev ima sedaj priliko, da proglasi 90% slovenskega učiteljstva kot protidrjavni element. Slovensko učiteljstvo je po svojih zastopnikih ravno v Celju pokazalo, da je boljše in vrlejšje, kakor ga je sodila naša politična javnost. V Celju je glasovalo za Deklaracijo 79 zastopnikov, i proti, 27 jih je pa pred glasovanjem zapustilo dvorano.

Novo redigirano in skrajšano Deklaracijo priobčujem na drugem mestu. Na kongresu in VI. glavni skupščini UJU v Beogradu v dnevih od 8. do 10. avgusta, se je učiteljstvo izreklo za popolno stanovsko edinstvo ter so tudi v Beogradu zmagała načela slovenske Deklaracije. Bivši predsednik UJU, g. Milutin Stanković, ki je zopet prišel v Glavni odbor, je v posebnem nagovoru priznal pogršno prejšnjo smer Udruženja ter se izrekel za strogo izvajanje novega stanovskega pravca. Sprejem Deklaracije po Slomškovi zvezi je razviden pri poročilu o letošnjem občnem zboru. Slovenskemu učiteljstvu je šteti v čast, da hoče vse stanovske zadeve točno urediti in se ogniti kakim poznejšim načelnim zmešnjavam ter hoče postaviti popolno zaupanje v stanovsko organizacijo.

F. L.

Razpust Zveze učiteljskih društev v Julijski krajini. Italijanska vlada je začetkom avgusta razpustila ugledno Zvezo učiteljskih društev, da bi s tem čimprej uničila slovensko šolstvo. Z uničenjem te strokovne organizacije sta prenehala izhajati »Učiteljski list«, ki je izhajal že sedmo leto in mladinski list »Novi rod«, uničen je s tem tudi

pevski zbor, ki je dramil rojake k najlepšim idealom. Tako ustrezajo italijanski oblastniki narodnim manjšinam in tako kažejo svetu svojo slabo kulturo.

Pevski zbor slovenskega učiteljstva.

Ker je pravkar minila prva sezona zborovega obstoja, naj mi bo dovoljen pri tej priliki samo kratek posnetek zborovega dela v tem času.

Začetne težave so pomaknile začetek v začetek zime, prvi pevski tečaj se je mogel vršiti šele o Vseh svetih. Bil je to tako rekoč rojstni dan zbora. Ta tečaj je imel bolj namen, pregledati vrste pevcev in odločiti, ali bo, ali ne bo. Udeležba je pokazala, da bo šlo. Z istim zaupanjem, ki je rodilo misel pevskega zbora, smo se lotili dela. Že v decembru se je vršil drugi dvodnevni tečaj; nato začetkom januarja, februarja, marca in aprila. Z aprilskim tečajem je bil združen tudi prvi društveni koncert. Zbor se je lotil za začetek kajpada lažjega programa. Reči moram: Vse delo do tedaj je bilo več organizatorno kot strogo umetniško. To je bila nujna potreba. Najprej je treba celoto organizirati, potem šele je mogoče voditi jo po načrtani poti. Zato je povsem naravno in razumljivo, da ni koncert bil v svojem uspehu z umetniškega stališča na oni višini, katero so nekateri pričakovali in zahtevali. Prevelike zahteve bi zboru lahko škodile. Oni, ki so ta uspeh zbora merili s strogega stališča umetnosti in niso hoteli ali mogli videti skoro nič pozitivnega v njem, so delali vede ali nevede zboru krivico. Tudi naša kritika je tem oziru grešila. Kdor je količikaj resen in trezno misli ter pozna pota mlade organizacije, vpoštevaioč pri tem še posebno težke razmere, oddaljenost članov itd., tisti ne more meriti prvega zborovega nastopa po zboru moravskih učiteljev. Kdor je zahteval popolnega, dovršenega nastopa že pri prvem nastupu, tisti se je smejal sejavcu, ki seje, preden žanje, smejal se je zidarjem, ki ne pokrijejo hiše, preden jo sploh začno zidati.

Uspeh tega nastopa je bil tak, da se ga zboru ni treba sramovati.

Ta koncert je pa s svojim uspehom tudi v resnici utrdil v pevkah in pevcih zaupanje in jih navezal na zbor še tesneje. Presledek do junija, ko se je vršil prvi pevski tečaj po koncertu, jim je bil predolg in je imel odbor zato pred člani skoro neprijetnega okopavanja. Nasprotniki so prorokovali veliko blamažo, — te ni bilo; prorokovali so — baje celo s pismi — razpad zbora, — tega ni bilo. Nasprotno: število pevk in pevcev se je konsolidiralo in pojačilo, zbor je pridobil izvrstnih novih moči.

Navdušenje in požrtvovalnost za našo idealno stvar so člani najjasneje dokazali pri zadnjem tečaju, ki se je vršil začetkom počitnic od 2. do 10. julija. Zbor je bil zbran skoro polnoštevilno. In to veselje in navdu-

šenje do dela. Ženski zbor se kar ni hotel raziti. Niso to malenkosti: deset dni žveti ob svojih troških v Ljubljani, kriti vse potne stroške sam iz svojega — društvo nima denarja — in žrtvovati zlate dneve zaslužnih počitnic petju. Ljudje, ki so zmožni takih žrtv, morajo vedeti, kaj hočejo in zakaj te žrtve. V tem je največje poroštvo zborovega obstoja in napredka.

Ta zadnji tečaj je vzdal temelju zadnji kamen, člane je spela tudi iskrena vez odkritega prijateljstva, ta družba, zbrana na tako lepi podlagi, se ne bo razšla brez elementarnih sil. To naj vedo vsi naši nasprotniki: Zbor slov. učiteljstva je danes popolnoma dovršil svojo organizacijo in stoji trdno na poti k svojim ciljem. Delo proti njemu ni le grdo, ampak tudi abotno.

Koncem počitnic se bo še enkrat sestel, in sicer 23. avg. moški, 25. pa še ženski zbor, da bo nadaljeval začeto delo. V rokah imamo dva programa: Eden je hrvatski, ki obsega najnovejša, večinoma rokopisna dela dr. Širole, Gotovca, Grgoševića, Lhotke, Papandopola, Dobroniča, Štolcerja, Žganca i. dr. Drugi je pa slovenski, ki obsega najboljše in najznačilnejša dela Adamiča, Lajovica, Ravnika, Škrjanca, Kogojca i. dr. V tem programu bo posebno lepo zastopan naš ženski zbor, ki je poln v vseh smereh. V tem zadnjem devetdnevem tečaju je prvi spored prekoračil dobro polovico, slovenski se ji je pa daleč približal. Seveda je bilo mogoče zmagati to delo ob izrednem sodelovanju vseh činiteljev. Neumoren je bil duša zbora, njegov pevovodja Kumar, ki je z neizmerno požrtvovalnostjo sestavil oba sporeda, in neodoljiv njegov namestnik Gröbmng. Neutrudljivi so bili vsi korepetitorji in korepetitorice in nepopustljivi člani. Slovenija! V vrstah tvojih vzgojiteljev je še veliko neugnanega idealizma.

Izredno podporo uživa zbor pri Glasbeni Matici, ki nam prepušča brezplačno za vaje, kolikorkoli sob potrebujemo, če nima sama šole, in umevanje pri intendantu, ki dovoljuje sproti članom znižano vstopnino k opernim predstavam. Zbor zna to naklonjenost ceniti in ve, da bi bilo brez podpore Glasbene Matice težko voditi pevske tečaje. Tudi »Slavec« in »Ljubljanski Zvon« sta nam ponovno v potrebi gostoljubno odprla svoje prostore.

Sklepno: Zboru bi prav prišlo še nekaj dobrih l. tenorjev, event. še kakšen visok sopran, drugi glasovi so dobro zastopani. Mučijo nas pa finančne težave. Ko bi hotel žrtvovati vsak učitelj mesečno samo 1 Din za zbor, bi nam bila s tem plemenitim delom odvzeta glavna skrb. Od finančnega položaja bo precej odvisen kerak napredka: ob slabem gnetnem položaju bo napredek počasen, brez finančnih bojov bi bil hitrejši. Ustanovniki plačajo enkrat za vselej 500 Din, podporniki pa od 12 Din dalje letno.

Bog nam daj vsaj nekaj ustanovnikov in veliko podpornikov, pa bomo laže korakali k svojemu cilju in se laže razmahnili.

M. Bajuk.

Kmetijski dnevi v Mariboru so bili od 13. do 15. avgusta. Ob velikanski udeležbi so izvršili ti dnevi veliko koristnega za ljudsko izobrazbo. Nekaj predavanj je takoj prinesel »Slovenec«, druga izidejo v raznih listih. Pri poklicu našega izobraženstva (»Slovenec« 17. avgusta) je omenil dr. Anton Korošec: »Naj mi bo dovoljeno, da ob tej priliki izrazim svoje posebno veselje, da se je našemu pozivu odzvalo tako lepo število narodnega učiteljstva. Mogoče, da so grdi in ogabni politični boji bili krivi, da je nekaterim kedaj izgledalo, kakor da bi ne imeli polnega in visokega spoštovanja do dela našega učiteljstva. A to je le izgledalo, a v resnici je bilo tako, in je in bo, da učitelje visoko cenimo, spoštujemo in čislamo kot oblikovalce naše ljudske izobrazbe in da nas nič bolj ne veseli, kakor če jih vidimo pri tem delu odpirati knjigo življenja in knjigo božjega razodetja.«

Gospodinski tečaj. V Bevkah pri Vrhniku se je vršil v nedeljo, dne 29. avgusta 1926, enodneven gospodinski tečaj. Tečaj je organizirala podružnica Sadjarskega in Vrtarskega društva. Tečaj je vzorno vodila in predavala strok. učiteljica gđc. Mici Pleškova. Dopoldne je bilo predavanje o uporabi nezrelega sadja v gospodinjstvu. Popoldne pa je 25 udeleženk praktično izvrševalo navodilo dopoldanskega predavanja. Kuhale so želé in sadni sir. Tečaj se je sijajno obnesel, za kar gre hvala v prvi vrsti gđc. Pleškovi ter odboru podružnice. Kot kronisti naj še omenimo, da sta v odboru podružnice šolska upravitelja Srečko F. Kristan in Jože Zakrajšek. S. F. K.

Petdesetletnica. Abiturienti moškega učiteljskega v Ljubljani iz l. 1876. so obhajali letos dne 19. avgusta svojo petdesetletnico. Izmed 25 takratnih gojencev zadnjega letnika jih živi še 12, namreč: Fr. Gabršek, Matija Hiti, Fran Jeglič, Ivan

Kern, Janez Levec, Leopold Punčuh, Julij Sadnik, Anton Skubec, Viktor Šetina, Josip Topolovšek, dr. Henrik Tuma in Božidar Valenta. Izmed njihovih nekdanjih profesorjev živi le še Viljem Linhart, poznejši deželni šolski nadzornik za Štajersko. Sedaj biva v Gradcu.

Na jubilejnem programu je bila med drugim sv. maša zadušnica za umrle sošolce v trnovski župni cerkvi v Ljubljani, opoldne istega dne skupno kosilo, potem pa izlet.

Pravilnik za srednje kmetijske šole. Ta pravilnik obsega sledeče: Obče odredbe; pouk, učni program in načrt; sprejemanje učencev; vzdrževanje, število, šolnina učencev; o končnem izpitu; pravila o vedenju; čitalnica in knjižnica; učitelji in ostali uslužbeni; dolžnosti in pravice učiteljev in ostalih uslužbenecv; profesorski izpit in izpraševalna komisija; poizkusne postaje pri srednjih kmetijskih šolah. »Uradni list« dne 8. julija, št. 62.

Pravila o opravljanju diplomskega izpita na višjih pedagoških šolah za učitelje meščanskih šol. Pravila obsegajo izpraševalni odbor, prijave k izpitu, predmeti izpita, pismeni izpit, ustni izpit, predavanje t. dr. Več o tem ima »Uradni list«, 27. avgusta, št. 78.

Žena — minister prosvete. Socialistična vlada na Danskem ima med svojimi člani za ministra prosvete gospo Nino Bang. Gospa Bang je bila več let voditeljica danske ženske stranke. To je druga žena, ki je dosegla tako visoko čast. Prvi ženski minister prosvete je bila Halida Elip Hanuma v prvi turški vladi Kemal-paše.

Južna Srbija ima zdaj 731 osnovnih šol s 1551 učitelji in 56.320 učenci. V arnavtske šole hodi 10.701 učenec. Gimnazij je 25 s 149 razredi, 310 profesorji in 11.059 dijaki. V Skoplju je poleg dveh gimnazij tudi filozofska fakulteta, na kateri je bilo leta 1925. 144 slušateljev. V Skoplju in Prilepu je tudi učiteljske, v Prizrenu in Bitolju pa pravoslavno semenišče.

Podpirajte sklad za naš naraščaj!

Vseбина.

Psihologija kmetijskega otroka. Fr. Fink. — *Deklaracija o smeri naše stanovske politike.* — *Kultura in književnost.* — *Društvena in stanovska kronika.*

»Slovenski Učitelj« izhaja sredi vsakega meseca. — Uredništvo (Fort. Lužar) je v Ljubljani, Glinška ul., vrtna kolonija. Upravištvo je v Ljubljani, Jenkova ul. št. 6. — Naročnina znaša 40 Din, društvena članarina 60 Din in prejema vsak član list brezplačno. Naročnina za Italijo je 10 lir. — Članke in dopise sprejema uredništvo, reklamacije in naročnino pa upravništvo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Fortunat Lužar. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.